XVIII .P. 53

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXIX
D
60
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

XXVIII D 59

Digitized by Google

ATHANASII KIRCHERI
SOC. IESV

DIATRIBE,

De prodigioſis Crucibus, quæ tam ſupra veſtes hominum, quam res alias, non pridem poſt vltimum incendium Veſuuij Montis

NEAPOLI comparuerunt.

ROMÆ
Sumptibus Blaſij Deuerſin.
M. DC. LXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

B R NEAPOLIS
BIBLIOTECA NAZIONALE V. EMANUELE III

Digitized by Google

Digitized by Google

SERENISSIMO PRINCIPI

LEOPOLDO GVLIELMO

ARCHIDVCI AVSTRIÆ

Duci Burgundiæ, Ordinis Teutonici Magno Magiſtro, &c.

ATHANASIVS KIRCHERVS

SOCIETATIS IESV

Felicitatem.

C*RVX pietatis & victoriæ labarum, pijs & inuictis Imperatoribus adoratum, Te, Sereniſsime LEOPOLDE, Imperatorum progeniem ardenter ambit, quem pietas lactauit in cunis, quem victoria palmis toties coronauit. Dicat hoc Belgium, Martis filia, Bellonæ gemella, ſub cuius diſciplina Regnorum omnium iræ pugnant, ipſa*

Orbem victura facilius, quàm ab Orbe vincenda, ſi vnita: vbi non vna Troia, tot Hectores habuit, quot belli duces, & hi Te ſuum Hectorem habuerunt. Vbi robuſtior Hercule falſum reddidiſti vulgatum adagium dum LEOPOLDVS vnus, non vnum triumphans hoſtem, vocari meruit * *Pello-duos. Vbi quoties ipſe pugnaſti, tot victorias, quot pugnas numeraſti. Et nihilominus inter cædes hominum, & ſtrages Vrbium, ſic in Caſtris vixiſti, vt inter ſepta ſacrorum Altarium in clauſtris vixiſſe videreris: innocentiæ morum tam tenax, vt, quod prodigium eſt in Principe, ea ſola faceres, non quæ poſſent fieri, ſed quæ decerent. Domeſticis Tuis neceſſitatem quandam probitatis induxiſti, neminem inter illos amicum habens, inimicum DEO, inter ſubditos neminem fouiſti, qui aut non eſſet optimus,*

* *Anagrãma*

aut

Digitized by Google

aut non haberetur talis: vel inter militarem licentiam, milites docebas ſanctitatem. Non eſt igitur mirum, ſi Crux Teutonica, pietatis & victoriæ teſſeræ Te peculiariter adamauertit, quæ fulgens in veſte candida, amabilem vita Tuæ candorem, colore ſuo hoſtium tuorum pallorem exprimit: Tibi præ reliquis mortalibus vni debita, ſiue ob natalium, quo fulges, Imperatorium ſplendorem; ſiue ob heroicam, qua fulguras, belli gloriam; ſiue ob Auſtriacã, qua flores, pietatem; ſiue denique ob prudentiam, qua polles, præ reliquis æui tui Principibus omninò ſingularem. Crux hodiè ſolita ſplendere inter gemmarum ſidera in Regum vertice, veſtem tuam ante gemmeas coronas exoptauit, vbi nobile Hieroglyphicum, religionem LEOPOLDI ſanctius, fortitudinem animi generoſius, laborum tolerantiam animoſius, zelum fidei

felicius

felicius, virtutum omnium cultum, incorruptius exhibet Orbi vniuerſo. Ad Tuum igitur ſolium à me defertur hæc breuis DIATRIBE plurimorũ iam dudum votis expetita, quæ Cruces hominum veſtibus imprimi ſolitas, vel vt debitæ ſceleribus vindictæ præſagium, vel vt ludentis Naturæ prodigium explicat. Vnum hoc me ſollicitum angit, quod tantillum opus tanto Principi exhibeam, ſuaſores habui huius meæ temeritatis, & fiduciam beneuolentiæ Tuæ, & debitum obſeruantiæ meæ. in Mecænatem optimum, cum eſſe nequeam beneficus, tantillo munere conor eſſe beneuolus. Tua me ſolatur humanitas, qua non quantum, ſed ex quanto, non ex dignitate Tua, ſed ex officioſa placendi voluntate metiri ſoles Tuorum in Te officium, magis expendens, quid poſſint, quàm quid debeant. Et quoniam ego

inter

inter plurimos debeo plus quàm poſſum, nec minus tamen cupiam quàm debeo, minores pariter, ac maiores ingenij mei fructus, vtpote Tuos, Tuæ ſcilicet Tuorumque munificentiæ radijs educatos, ex affectu, ex debito Tibi dico, & conſecro. Vos interim ò Superi, Patronum optimum LEOPOLDVM ad publicam Imperij & totius Europæ ſalutem natum, annis, honoribus, meritis, donate, ornate, cumulate: vt cuius eximijs facinoribus indulſiſtis felicitatem, felicitati perennitatem concedatis. E Coll Rom. 25. Martij 1661.

Go-

Digitized by Google

Goſvvinus NicKel Soc. IESV
Præpoſitus Generalis.

CVM opus quod inſcribitur *Diatribe de prodigioſis Crucibus*, *&c.* à P. Athanaſio Kirchero noſtræ Societatis ſacerdote compoſitum, aliquot eiuſdem Societatis Religioſi recognouerint, & in lucem edi poſſe probauerint, poteſtatem facimus, vt Typis mandetur, ſi ijs ad quos pertinet, ita videbitur. In cuius rei fidem has literas manu noſtra firmatas, ſigilloque noſtro munitas damus. Romæ 21. Ianuarij 1661.

Goſvvinus NicKel.

Imprimatur ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

O. Archiep. Patracen. Viceſg.

Imprimatur
Fr. Raimundus Capiſuccus Sac. Apoſt. Pal. Mag. Ord. Præd.

PARS

PARS PRIMA
HISTORICA
CAPVT I.
De varijs prodigiorum claſsibus.

NVLLVM arbitror in hac Mundi machina Diuinorum operum eſſe, quod tanta admiratione mortaliũ pectora rapiat, tanta ſubinde formidine percellat, ac nonnulla, quæ vti in inacceſſis diuinæ Sapientiæ clauſtris reconduntur, ita nullum quoque quantumuis purgatiſsimis mentibus ad eas non dicam penetrandas, ſed ne ad concipiendas quidem aditum patefaciunt, ac potiſsimum in triplici generum differentia verſantur.

Prioris generis ſunt illa miracula,quæ Omnipotentis DEI dextra, vel per ſe immediatè, vel mediantibus hominibus ſanctitate conſpicuis, vel Angelis ineffabili quodam modo operatur. Triplex miraculorum genus.

Digitized by Google

Secundi generis ſunt, quæ ſubindè vel Angelorum dœmonumue opè, DEO, vel ad gloriam ſuam manifeſtandam, vel ad delicta mortalium vindicanda, permittente, contingunt; & quamuis hæc naturalium cauſarum catenis multiplici nexu implicentur, fieri tamen non poteſt, vt ea ob humani ratiocinij imbecillitatem, dum obſcuris tantùm ſimilitudinum vmbris, & ſub notione confuſa concipiuntur, perfectè quoad modum explicentur; Quemadmodum enim infuſa naturalium rerum ſcientia dotati ſunt, ita occultos Naturę conſenſus diſſenſuſque tam aptè & concinnè applicare norunt, vt in inſolitis & prodigioſis effectibus producendis nihil ijs denegatum videatur. Huiuſmodi ſunt, repentina elementarium corporum concitatio, ventorum impetus, quo vaſtas turrium ædificiorumque moles paſsim ſtratas, ſyluas euerſas & ciuitates, mare diſiectis littoribns in campos transfuſum, multa vnà cum incolis domorum millia diruta & ſpiritu procellarum abrepta legimus; Huc quoque reuocatur animalium lo-

cutio

cutio, vti de Aſina Balaam Sacra refert Hiſtoria; & Plinius ait, anno Vrbis 676 Gallum gallinaceum, Bouem quoque locutum in Suburbijs Romæ paulò ante Iulij Cæſaris mortem, fruſtra ſe vrgeri dicentem, quod non frumenta ſed homines propemodum eſſent defuturi, anno Vrbis 710. Huc ſpectant varia ex aeris elemento aſſumptorum corporum ſchemata, ſudores imaginum, voces ſyluarum, lapidum, ceu ex luco vel æthere ferientes, quorum exempla vbique ſunt obuia.

Tertij generis ſunt, quæ puro quidem naturæ ſubduntur imperio, attamen tantò à perfecta hominum intelligentia ſemotiora, quantò ob varium cauſarum confluxum ſunt occultiora; adeoque non immeritò in omnibus rebus τὸ θεῖον ſiue Diuinum aliquid ineſſe ſapientiſsimus cēſuerit Hippocrates, quę adeò latè patent; quam latè patet multiplex rerum, ſpecierum, indiuiduorumque conſtitutio. Etenim diuinorum omniū, quę aliquam ſuæ occultioris indolis notam exprimunt, alia quidem ab Orbe condito illicò immutabili lege, ipſiſque

inarata ſeminibus adhæreſcunt, quæ quamuis in naturæ fœcundiſsimo ſinu rerumque ſenſibilium claſſe contineantur, virium tamen ſuarum actionumq; occultas promunt & abditas cauſas, ijs ſolummodò notas, quos Pater luminum hoc ineſtimabili intellectus munere beauerit; & ſunt, quæ Philoſophus θαύματα τῆς φύσεως, Latini Naturæ dicunt miracula, eaque potiſsimum ſunt, quæ de lite & amicitia, ſiue de Sympathia & Antipathia rerum in controuerſiam cadunt. Supra hanc aliud genus quod propriè τὸ θεῖον Diuinum nominamus, non à primis Mundi natalibus rebus inſitum, non perpetuum & conſtanti perenniq; naturæ propagine vbique extenſum, ſed tamen ad hominis bonum noua prorſus inſolitaque ratione certis locis, temporibus, aut etiam ſimulacris ſenſibilibus illigatur, & omne id continet, quod in homine Microcoſmo, vel Mundi totius ambitu circumfuſo ab illa communi naturæ ſpecie atque vſitata lege exorbitat, & admiratione ſui mortalium ſenſus animoſque exagitat; quæ Græci τεράτων, Latini, monſtrorum, oſtentorum, prodigio-

Miracula naturæ quæ?

Monſtra, & prodigia.

digiorum, portentorumue nomine amplexi ſunt, nos etiam θείας ὀπτάσεις, Diuina vocitamus ſpectacula, quod nullum eiuſmodi ſit, quin præſentis Numinis aut Diuinitatis alicuius luculentum indicium præſeferat; & ſunt in Cęlo quidem nouorum ſyderum geneſes, Cometarum ſub multiplici differentia apparitiones; in aëreo elemento ventorum, turbinumque inſolita ſæuities, prodigioſæ ſanguinis, frumenti, lapidũ, animaliumque pluuiæ; In aquis inſolita lacuum intumeſcentia, portentoſa diluuia, repentinæ Maris fluminumque inundationes, quas ruptis aggeribus magna cum hominum, animalium, agrorumque ruina, nil præter turrium apices adhuc extantes ceu funeſti ſpectaculi indices nonnullis in locis reliquiſſe legimus. In Terra, prodigioſæ & repentinę fontium ſcaturigines, aut deſitiones, montium abſorptio, nouorumque generatio; formidanda maris, terrarum, Vvlcanorumque incendia. In minori Mundo, morborum inauditorum, monſtrorumq; progenies. In politico Mundo, perturbationes horrendæ, inuiſæ

Variæ prodigiorũ claſſes

rerum humanarum cataſtrophæ, quibus, vti omnium Hiſtoricorum monumenta referta ſunt, ita ijs diutius immorari nolumus.

Et vt ad propoſitum nobis argumentum propius accedamus, ex recenſita oſtentorum ſerie non infimum locum obtinuiſſe exiſtimamus id, quod magna omnium formidine Neapoli non ita pridem comparuit: prodigioſa videlicet & repentina Crucum in lineis hominum veſtimentis, pantamorphę naturæ penicillo pictarum exhibitio, cuius cauſam & rationes antequam explicemus, nè quis forſan oſtentum hoc omnibus ſæculis inuiſum inauditumque exiſtimare poſsit, primò hiſtoricam hoc loco attexemus narrationem, qua nullo non tempore huius generis portenta diuerſis in locis & regionibus obſeruata fuiſſe DEO fauente oſtendemus, vt ex ijs quænam miraculo, quæ naturæ vi ortæ ſint, pateſiat.

CAPVT II.

Hiſtorica, de miraculoſa Crucum in veſtimentis hominum apparitione Relatio.

ANno ſalutis 363. Iulianus Apoſtata ſecundo Imperij ſui anno, Liberij Pontificis duodecimo, iuratus vti Chriſtianorum, quos in opprobrium Galilæos vocabat, ita & Crucis Chriſti inimicus, cum ex Euangelio cognouiſſet celebre illud de euerſione Hieroſolymæ Templique, ita vt nè lapis quidem ſupra lapidem maneret; ad irritandum annullandumque Saluatoris noſtri vaticinium, Iudæos ad Templi inſtaurationem, quibuſcumque potuit modis, inducere conatus, omnem ipſis in ſumtibus faciendis ſubſidium pollicitus eſt, quod & præſtitit. Iudæi tam oportunam iam dudum concepti moliminis occaſionem nequaquam aſpernendam rati, tum conſilijs auxilijſque Iuliani impulſi, tum ardenti conficiendi operis deſiderio perciti, opus occeperunt tan-

Iuliani Apoſtatæ impietas.

ta alacritate & tam feruenti mentis æſtu, vt vel ipſæ fœminę, cùm cophini deeſſent, complicatis veſtium fimbrijs ſordium reiectamenta efferrent; omnem muliebrem mundum, monilia, catenulas, inaures in operis felix auſpicium impenderent, reliquis Hebræis per Orbem diſperſis, vel ad primam huius molitionis famam ingentem vbique locorum pecuniarum vim collectam ſubminiſtrantibus. Anxit hæc res mirum in modum Chriſtianos, præſertim cùm Iudæi ipſis falſum Chriſti vaticinium ex ipſis fundamentis adhuc integris, & inconcuſſis idipſum luculenter commonſtrantibus exprobrarent; At S. Cyrilli Hieroſolymitani tunc temporis Epiſcopi prophetico ſpiritu animati, iam tempus aduentaſſe dicentis, quo completo Chriſti vaticinio lapis non maneret ſuper lapidem, in fide perſtiterunt; Iudæis interim cum riſu verba ſancti viri acceptantibus, atque impigrè operi inſiſtentibus: Eccè de repente formidabilis terræmotus exortus, omnes veterum Templi ſtructurarum lapides non tantùm, horrendum dictu, funditùs concuſſit,

Iudæorũ in Chriſtũ odiũ.

ſed

l & vnà cum vicinorum ædificiorum bſtructionibus ita diſcuſsit diſiecitque, nullus ſuper lapidem lapis manſiſſe deretur; Iudæis partim occiſis, partim formidabile ſpectaculum vitæ fuga i conſulentibus. Non deſtitit hic ira Numinis vindicta, ignis cælitùs deiſſus terræmotum ſubſecutus, omnia ificum inſtrumenta malleos, ſcalpra, las, ſerras, ſecures, aſcias, ligones, nnia denique quæ operæ ad opus periendum habebant peridonea, vna m Iudæis flamma, incendioque vaita in cineres redegerunt. Et ne quis ec caſu accidiſſe arbitraretur, aliud ins acceſſit prodigium. Si quidem ſeenti nocte in mappis Altarium, libris, ſtimentis, amictibuſque non Chriſtiaorum quidem, ſed Iudæorum, Geniumque tertio iam euidentiorique miculo, Cruces radiorum lumine figutæ non Hieroſolymis tantùm, ſed & ntiochiæ, alijſque vicinis Vrbibus imeſſę comparuerunt; (eidem Iuliano, extis animalium introſpiciendis Crum coronatam apparuiſſe referunt,) as cum illuceſcente die Hebræi intuen-

Crucum apparitio in veſtib. Hebræorum.

tuentes, eaſque nulla vi, vel artis induſtria eluere poſſent, multi metu & intimo mentis horrore perculſi Chriſtum, quem blaſphemis primò vocibus inſectabantur, eum in veſtibus ſuis iam impreſſum ſignatumque, DEVM conſtantiſſimè confiterentur; complures verò pertinacioris ceruicis impetu abrepti, felicem, quę ijs obtigerat ſortem, retento Iudaiſmo infeliciter abiecerunt. Atquę hoc pacto Iudæi, & Gentiles locum pariter, & inani laborē cæpta, iuſto DEI iudicio in omnes terras diſperſi reliquerunt; adeò vt verificatum videatur iſtud elegans S. Leonis pronunciatum: nullis artibus & technis, nullo crudelitatis genere deſtrui poſſe ſacramento Crucis fundatam Religionē.

S. Leo Papa.

Anno 361. Iuliano Apoſtatæ fines Illyrici ingreſſo, fertur, inquit Sozomenus, vites poſt vindemiam circa virgiliarum occaſum, vuis acerbis & immaturis onuſtas apparuiſſe, roremque tum in eius, tum in Comitum ſuorum veſtes ex aere delapſum, ſingulis guttis ſignum Crucis impreſſiſſe, eiuſque portenti ſignificationem hanc eſſe dicebant: Impera-

ratorem Iulianum immaturo ętatis ę tempore periturum, Religionem tem Chriſtianam cęleſtem eſſe,& om- s ſacra Crucis Chriſti figura cum tem- re ſignandos fore; vaticinium euen- s docuit. Vaticiniū

Anno Chriſti 353. in Monte Golgo- a, ipſo die Pentecoſtes, lucidiſsimum num Crucis apparuiſſe, Sozomenus tatur, quod tanto radiorum fulgore nia illuſtrauit, vt omnes ex omnibus ındi partibus confluentibus homini- s in admirationem raperet, præſertim m in altiſſimo aëris loco quindecim dijs à terra diſſito ſuſpenſum hæreret, potiſſimum de cauſa à DEO Opt. ıx. exhibitum, quod Conſtantius Cę- bellum aduerſus Catholicam DEI cleſiam geſturus, vexillum erexiſſet pietatis, Chriſtus, cuius maximè Di- ıitas impetebatur, illud ipſum, quo iuerſam cum impijs impietatem de- laret, diuinum hoc ſignum ſupra ſan- ım Montem immenſa claritate coru- ım cęlitus demonſtrare voluit, illud od in mortali vita ſuis inculcarat, in- ans; *Confidite, ego vici Mundum*; rem Crucis apparitio in Mõte Golgotha.

ſanè

ſanè euentus docuit, cum virtute Diuina tanto ſemper Eccleſia effulſit glorioſiùs, copioſiuſque efflоruit, quo magis impiorum armis extincta putabatur.

Ex apparentibus Crucib⁹ fauſtum ſignum.

Anno 395. Arcadius Imperator cum arduum in fauorem Armeniorum contra Perſas bellum indixiſſet, & iam coeuntibus in prælium militibus, incredibili mentis feruore arderent, eccè de repentè aëreæ Cruces in veſtibus patuere, luculentum victoriȩ, qua contra hoſtes potiri debebat indicium: vnde & victor aureum numiſma eodem Crucis ſigno expreſſum ad poſteritatis memoriam transmiſit. Ita *Proſper*.

Cruces apparent in veſtibus baptizatorũ.

Anno 419. quo multæ ciuitates villȩque in Paleſtina terræmotu collapſȩ sũt, eodem Chriſtus Seruator noſter ſupra Montem Olіueti de lucida ſeſe nube ſpectandum dedit; quo viſo auditoque multæ Nationes gentilitatis adhuc immerſæ tenebris, Chriſti fidem amplexatȩ ſunt, atque in ſingulis, mirum dictu, ſacro baptiſmatis fonte ablutorum veſtimentis & tunicis Crucis Chriſti imago expreſſa illicò apparuit. Quæ fuſius Marcellinus in Chronico ſuo deſcribit.

Anno

Anno 746. ann. 6 Conſtantini Copronymi Imperat. poſt exortam de repente formidabilem caliginem ſecuti ſunt terræmotus horrendi in Syria & Palæſtina, hos excepit peſtis inguinaria, ex Calabria & Sicilia originis ſuæ principia ducens, quæ Conſtantinopolim inuadens per triennium ita eam depaſta eſt, vt penè in ſolitudinem redigeretur, repletiſque cunctis monumentis, lacubus, hortis, vineis, vbi mortui ſepelirentur, nullus ſupereſſet locus; grande prodigium! in veſtimentis eorum qui inficiebantur lue, Crucum figurę nullo ſenſibili mo-[illegible]us veſtigio impreſſę cernebantur, & ſic [illegible]itam omni medicę artis induſtria irrita, [illegible]iebant; & cum irati Numinis vindi-[illegible]am cognoſcerent, omnes Diuinam [illegible]ementiam quibuſcumque poſſent mo-[illegible]s ſollicitabant; ſolus Conſtantinus in [illegible]lita ſua pertinacia perſiſtens, blaſphe-[illegible]js in DEVM Sanctoſque, cœlum & [illegible]ram infeſtare non deſiſtebat: quæ [illegible]nia ſuſius proſequitur *Theophanes*, *Theodorus*. Peſtis horrẽda Conſtantinopolis

[illegible]nno 954. Ignis cęlitus demiſſus ve-[illegible]entis hominum inhærebat ſub forma Cruces apparent Pariſijs.

ma Crucularum, à quibus ij ſolum liberabantur, qui ad Eccleſiam S. Mariæ Pariſijs ſe reciperent. Ita Luitprandus, & *Leo Oſtienſis* in ſuis Chronicis.

Anno Chriſti 958. Regni Ottonis Magni Cæſaris an. 22. in hominum veſtibus Cruces apparuerunt, compluriumque veſtes veluti lepręe & impetiginis ſanie conſperſę, infectęque maculis videbantur. Quo ſpectaculo omnes ex malorũ impendentium veluti omine quodam, incredibili formidine perculſi, ad irati Numinis iuſtitiam ſalutiferis pœnitentię operibus mitigandam confluxerunt. Vide Trithemium de Monaſterio Hirſaugienſi.

Prodigioſa Crucũ apparitio in Hiſpania.

Anno 1295. In Regno Caſtellę duos inſurrexiſſe Pſeudoprophetas religione Iudæos, teſtatur Liber, qui inſcribitur Fortalitium fidei; hi cæteris Iudęis vltimum ſuę redemptionis terminum vaticinati, vltimum quarti menſis prędicti anni dié aſſignauerant; vnde Iudæi ſpe ferebãtur, indicta die ſeſe, quod tot annorum ſæculorumque interuallis vnicè expectauerant, à DEO redemptionis ſignum habituros. Quarè conſuetis

ſuetis Synagogæ cęrimonijs ſeſe expiantes, ieiunijs eleemoſyniſque exoptatum à DEO promiſſum ſibi ſignum operiebant; Appropinquante verò die omnes ad Synagogam, candidis pretioſiſque,quibus quiſque poterat, induti ſyndonibus, more in ſolemni Expiationis die ipſis ſolito,conceſſerant. Et ecce de repentè Diuina vtique diſpenſatione conſilij non ijs duntaxat, quibus induebantur ſyndonibus, ſed & in ijs quoque quę domi aſſeruabantur, Crucis ſigna apparuere; Quorum prodigioſo ſpectaculo nonnulli quidem pauore correpti opus dexterę Excelſi altius contemplantes ad Orthodoxam fidem tranſierunt, alijs durioris ceruicis, quod arte diaboli id contigiſſe dicerent, in ſolita mentis contumacia perſeuerantibus. Conuerſio Iudæorum.

Hanc hiſtoriam Alphonſus Spina medicus Iudæus huic miraculo præſens volumine integro contra Hebręos, quod de Bellis Domini inſcribit, comprehendit,quo pluresdeindè ex eadem Hebręorum ſecta conuicti, Chriſtianam Religionem amplexi ſunt.

Anno 1500. vti Spansheimenſe Trithemij

Trithemius de Crucum apparitione.

themij Chronicon teſtatur, nouo prodigio, Cruces in lineis veſtimentis hominum, in induſijs pepliſque mulierum, in menſarum mappis & linteaminibus, non ſolùm in ijs, quæ in quotidianum vſum cedebant, ſed & ijs, quæ ciſtis reconditorijſque incluſa nulli aeris influxui expoſita videbantur, in altaribus quoque palliſque eorũdem ſæpe ſæpius apparuerunt. In Spanhemenſi Monaſterio viciniſque locis primum viſæ, magno omnes timore ac horrore perculerunt, tam repentina natæ geneſi, vt in Eccleſia, dum Salue Regina à Monachis cantaretur, ad 30. homines, qui ſine Crucum ſignaculis Eccleſiam ingreſſi fuerant, iam innumeris ſignati Crucibus exirent: Nec hic deſijt Crucum apparitio, ſiquidem in Crucenaco alijſque villis circumiacentibus, deindè Mogũtiæ, Bingæ, cæteriſque ad Rhenum oppidis viſæ animos mortalium mire conſternabant. Erant autem Cruces paruulæ & confuſi coloris, ac ſi pannus pinguedine quadam mixti coloris eſſet inunctus, nec poterant vlla lotione deleri; ſed poſt nonum, aut decimum

diem

diem per ſe deficientes euanuerunt: Oſtentum fuiſſe diuinitus expreſſum euentus docuit; ſiquidem poſt biennij decurſum magna ſecuta peſtilentia Vrbes hominibus, Prouincias incolis viduauit.

Admiratione digniora fuerunt, quæ anno 1500. in Leodienſi Diœceſi viſa ſunt, quemadmodum ex litteris Epiſcopi ad Maximilianum Cęſarem ea de re datis patet; nempè à feſtis Paſchalibus illius anni, ſingulis diebus diuerſis in locis apparuiſſe publicè & inopinatè ſeu in Eccleſijs, ſeu in plateis, aut domibus aut etiam cubiculis ſignum dominicæ Crucis perfectũ iam, ſimplex, modo etiã duplex, aut cum minoribus etiam ad latus Crucibus in formam ſcutarij typi Regni Hieroſolymitani, nigrum autem & rubicundum, ita vt in aliquibus verus ſanguis effuſus videretur; apparuiſſe autem vt plurimum ſupra capita mulierum & maximè puellarum in ſummitate pepli. Mulierem quandam 22. annorum, cum eiuſmodi Crucem in peplo animaduertiſſet ſanguinolentam, territam cum reuerentia peplum illud loco

In Leodienſi. Diœceſi. Crucum apparitio

Mirus euentus.

mundo repoſuiſſe, aliudque capiti impoſuiſſe, in quo mox ſimilis Crux apparuit, adeò vt mutatis nouem dierum ſpatio tredecim peplis in ſingulis idipsũ videre contigerit: Dum aliquando nonnulli ea de re cum illa colloquerentur, de repente in eius mento viſam eſſeCrucem latitudinis vnius digiti, coloris, & ſaporis mellei; cumque ad aſtantium monitionem manũ admouere voluiſſet, apparuiſſe etiam in ea ſimilem Crucem, atque vtramque poſt duas horas diſparuiſſe; apparuiſſe deindè ſuper eandem varia alia ſigna ac nonnullos characteres & in mariti induſijs Cruces ſanguinolẽtas; monitam mulierem à Parocho ad Eccleſiam ſe conferret, paruiſſe, & docto Theologo peccata ſua confeſſam eſſe, ac nihilominus ad peplum capitis erupiſſe tantam ſanguinis copiam, vt in extremam vſq;fimbriam deflueret, quæ & in figurãCrucis ſeſe amplificabat,ita vt attrectatus digito adhæreret in preſentia Epiſcopi, qui ibi erat. Hęc Nauclerus. De hiſce prodigioſis Crucibus, elegans ſane poema, Maximiliano Cęſari inſcriptum edidit Franciſcus Picus

Comes

Comes Mirandulę.

Anno 1501. denuò per Germaniam Cruces ſanguinolentę in hominum veſtimentis, inſtar guttarum ſanguinis de cœlo delapſę apparuerunt. **Crucum nouum prodigiũ per Germaniam.**

Anno Chriſti 1550. vti Spanheimenſe Trithemij Chronicon teſtatur, Cruces ſanguineę varijque characteres in peplis mulierũ apud Leodienſes & Traiectenſes ad Moſam apparuerunt, quæ ſubitò ex aere in conſpectu virorum fide digniſſimorum lineis panniculis impreſſæ, nullum non ſumma admiratione compleuerunt; Intererat inter alios Matthæus Herbenus, Eccleſię Leodienſis S. Seruatij presbiter, qui tam inſolito & repentino prodigio perculſus, luculentum de ijs tractatum edidit.

Pariſijs anno 1588. (vti mihi retulit Eques Valeranus Gallus *αὐτοπτής*) ſimiles Cruces in ſtrophiolis, linteiſque repentina comparitione viſę ſunt; ſecuta ſunt mox horrida bella, fames, peſtis.

Anno 1660. Tandem vltimis hiſce temporibus, dictum Crucium oſtentũ, & Neapoli comparuit. Nihil igitur reſtat, niſi vt de harum ſimiliumque ori-

gine, cauſis, & ſignificatione impoſterum noſtrum decurrat ratiocinium; vt quid de ijs ſentiendũ ſit, patefiat. Quod antequam faciam, proteſtor in hiſce prorſus nihil me, quod aut pietati Chriſtianę, aut timori DEI in animis hominum concitando præiudicio futurum ſit, aſſerturum; neque proprio me fretum iudicio quicquam dicturum, quod SS. PP. Theologorumque vnanimi doctrinę non vſquequaque conſentiat. Neque enim facilè negarim applicationem ſingularem, vt plurimum cauſarum naturalium ad formationem huiuſmodi Crucium concurrere, quæ ab ipſis cauſis naturalibus adęquatè non pendat; & valde probabile eſt, ſæpe Angelorum, vel dœmonum operam interuenire.

Proteſtatio Authoris.

PARS

Digitized by Google

ſed & vnà cum vicinorum ædificiorum ſubſtructionibus ita diſcuſsit diſiecitque, vt nullus ſuper lapidem lapis manſiſſe videretur; Iudæis partim occiſis, partim ad formidabile ſpectaculum vitæ fuga ſibi conſulentibus. Non deſtitit hic irati Numinis vindicta, ignis cælitùs demiſſus terræmotum ſubſecutus, omnia opificum inſtrumenta malleos, ſcalpra, palas, ſerras, ſecures, aſcias, ligones, omnia denique quæ operæ ad opus perficiendum habebant peridonea, vna cum Iudæis flamma, incendioque vaſtata in cineres redegerunt. Et ne quis hæc caſu accidiſſe arbitraretur, aliud ingens acceſſit prodigium. Si quidem ſequenti nocte in mappis Altarium, libris, veſtimentis, amictibuſque non Chriſtianorum quidem, ſed Iudæorum, Gentiliumque tertio iam euidentiorique miraculo, Cruces radiorum lumine figuratæ non Hieroſolymis tantùm, ſed & Antiochiæ, alijſque vicinis Vrbibus impreſſę comparuerunt; (eidem Iuliano, in extis animalium introſpiciendis Crucem coronatam apparuiſſe referunt,) quas cum illuceſcente die Hebræi intuen-

Crucũm apparitio in veſtib⁹ Hebræorum.

ſenſus Sac.Scripturę proprios innuitur; in qua cœlum horrendis phaſmatum monſtris veluti quęrulum ſuas contra mortales exponit lamentationes; inſolita elementorum ignis, aeris, & aquæ commotio, Montium terrarumque incendia, aquarum inundantium fragores, ventorum aeriſque exagitati ominoſo ſibilo & murmure formidandũ carmen pręcinunt; Tellus tandem prodigioſis motibus dum ſuſque deque vertit omnia, dum infandos monſtrorum partus producit; dum in politico ſtatu incredibiles tum perturbationes, tum immutationes exhibet, Vę illud malorum omnium calamitatumque Iliadem ſignat. Cœlum librum eſſe in quo omnium rerum futurarum euentus Diuina manu deſcripti ſint S. Auguſt. in illud Iſaiæ: *Cœli ſicuti liber complicabuntur*, docet; Imo Pradus in Ezechielem cap. 2. expreſsè dicit. Librum hunc foris, & intus ſcriptum cœlum eſſe, idque ex authoritate S. Ioannis in Apocalypſi vbi liber producitur 7. prænotatus ſigillis, quorum ſextum ita deſcribit. *Sexto ſigillo libri, Apoſtolus indicat Mundi or-*

dinem perturbatum, quo non vnius, aut alterius ſignificatur interitus, ſed Vniuerſi totius conſummatio, denique malorum omnium colluuies, & cataclyſmus, non immiſtus, ſed potius effuſus ſuper terram conſequitur. Quę quidem vti rarò accidunt, ita quoque homines docere videntur, vt mentem quandam ſupramundanam, omni natura ſuperiorem, infinita prouidentiæ ſuæ diſpoſitione omnia in omnibus moderatricem cognoſcant, ne vt nonnulli ſtultorum quorundam Philoſophorum more, opificem ſuis operibus ex immutabili neceſsitatis lege, atque ineuitabili fatorum violentia alligari exiſtiment Epicuri de grege porci; ſed mentem liberrimam, quæ vti ex abyſsi nihilo condidit omnia, ita & eadem conſeruat, mutatque pro arbitrio; vires intendit aut frangit, ſubindè quoque alias omninò facit eſſe. Vt vel ex hoc capite plurimùm mortalibus conducat prodigiorum apparitio, vt circa res optata proſperitate fluentes obiecta formidine, plus æquo audax animorum retunderetur inſolentia, ac timore DEI perculſus ſubſideret faſtuo-

ſus mentium tumor; atque hoc pacto ærumnas inter viteque calamitoſæ reciprocos æſtus ſe quiſque continens, fiduciam ſuam ſpemque vnicam in ſola illa Diuini Numinis prouidentia, in cuius voluntate vita & mors, proſpera & aduerſa, diſpareſque humanarum ſortium viciſsitudines repoſitæ ſunt, collocaret.

Omnib' quidpiã Diuinũ ineſt.

Quanquam verò ea, quæ ſemel mens opiſex rebus infuſa produxit, pro miraculis, prodigijs, ac primis diuinorum operum ſignaculis meritò æſtimanda ſint, neque quicquam tam ſit vile & exiguum, quod Omnipotentis Numinis gloriam non atteſtetur; hec tamen omnia iam propè vulgata conſuetudine ab illa prodigiorum claſse eximimus, tum quod conſtanti ſerie à Mundi incunabulis acceperint ſemel, in eodem perſeuerent: Quamuis & hæc, vti ex inſita vnicuique admirandarum virium indole homines admiratione veluti attonitos reddunt, ita ab iiſdem facilè inter naturæ numerentur prodigia, quod raræ, ſublimes, & efficaces, quod haud infrequenter portentis veris cauſam & fomitem adminiſtrent, & inſenſibili natu-

rę gremio ceu formę externę in ſuis ſubiectis ſedibuſque contineantur. Quare ad ea iam, quæ propriè oſtentorum miraculorumque nomine gloriantur, calamum conuertamus; quæ ad triplicis generis differentiam reuocari poſſunt. Prioris generis ſunt illa, quæ in ſola DEI voluntate extra omnem cauſarum naturalium concurſum, repoſita ſunt; cuiuſmodi plenæ ſunt vtriuſq; Teſtamenti paginæ. Secundo loco illa ſunt prodigia, quæ Angelorum dœmonumque ope vt plurimum peraguntur, atque ſine naturæ concurſu confici nequeunt. facillimum autem naturis liberioribus fuerit, vt ex ambientium elementorum coniugio, quodcunque libuerit, cogant vel in horrendas ac plenas formidine formas, aut metamorphotica quadam potentia in diuerſorum animalium ſe transforment ſpectra, quam lycanthropiam veteres vocare ſolent; quamuis ſine ſpermatica virtute vix aliud, quam figuram ſuperficiariam præſtent, ſine permiſsione verò nutuque Diuino efficere queant nihil. per hos enim vti bona dare, mala infligere ſolet, ita tanquam

Angelorum dęmonumque potentia.

Diui-

Diuinæ voluntatis executoribus, nunc ad hæc, nunc ad illa priuſquam fiant, per nouas oſtentorum geneſes portendenda & præſignificanda vtitur. Suſcipiunt hoc negotium ſumma promptitudine tutelares rerum Genij Agathangeli, qui generis noſtri quadam cognitione nobis nil niſi bonorum cœleſtium affluxum precantur; & ſi quandoque mortale genus à DEI monitis præceptiſq; exorbitauerit, miſerti protinus hauſtas à ſuprema mente imagines, rerumque futurarum ideas, vt cum Platone loquar in naturæ rebus veluti in paginis quibuſdam pingunt, vt his lectis moniti, protinus de anteactæ vitæ criminibus cogitemus, periculi magnitudinem expendamus prius, quàm ea ſenſu experiamur, admonitiones conſolationeſq; in ſacris obuias in memoriam reuocatas intima mentis trutina ponderemus, malorum denique tela priuſquam opprimant, conuerſione ad preces, charitatis & pœnitentiæ operibus mitigemus; ſin minus, omnem neceſſitatem ſortemque humanam vna cum ipſo DEO animi quadam concentricitate & patientia ſupe-

ſuperemus. Tertiò ſunt ipſius puræ naturæ prodigia, quæ vti à Diuini Numinis prouidentia dependent, ita in certos quoque fines (cum DEVS ac natura nil fruſtra agant,) directa sũt;diſpoſitaq; & luculenter oſtendunt, DEVM Opt. Max. penes ſe aliũ habere ordinem prouidentiæ nobis occultum, cui ſæpè conſentiat ordinis characteriſmus mundanis rebus infuſus, ſæpè plurimum diſcrepet, propter hominum neceſſitatem, atque vt Diuinæ gloriæ maieſtas libera, nullis naturæ alligata vinculis, nullis circumſepta carceribus demonſtretur, atq; adeò nihil in Mundi prodigioſis effectibus fortuitum, nullum etiam naturæ plaſticæ ſeu formatricis erratũ propriè cenſeri debeat; tametſi enim vtrumque noſtri comparatione tale quid videatur, ipſa tamen Diuina mens & certo fine, & inſtrumentis ceu medijs illi conuenientibus agit, maximèque ordinata incedit via, ſecundum intelligibilis Mundi altiſſimas rationes; natura enim mutationibus obnoxia illi obtemperans, etſi iuxta inferioris Mundi ſpeciem à ſolita lege deflectat, rapitur tamen Diuini ſpiritus

Naturæ prodigia quę?

Nil fortuitu & caſuale in rebus.

tus vi, iam ſeipſa propè diuinior facta, quippe quæ legi antiquiori manum porrigens toti ſe ſubijciat totam, fatoque cõſpicuo diuinæ illius prouidentiæ fatum auguſtius multò ſublimiuſque eſſe demõſtret: Si enim aurea illa ſublunarium ſubſtantiarum catena per mortalium delicta non ante conuulſa, veluti abruptis anſulis interrupto rerum ordine diſſiluiſſet, ſuum quæque conuenientem in vniuerſo locum ſeruarent, atque abſque vlla *ἀταξία* poſtrema prioribus, tam in effectum, quàm cauſarum genere conſentirent. Veruntamen ex natura Angelica ſuperbiæ ſcelus ceu coniuratione in DEVM facta, tandem ad homines dimanauit; vnde ſolutus illicò ordo ille DEVM inter, Angelos, Orbemque ſublunarem Vniuerſi faciem præcipua ornamenti & decoris portione ſpoliauit. Nam vti S. Auguſtinus, Bæda, Baſilius, Rupertus docent; vniuerſam naturam per protoplaſti peccatum vitiatam fuiſſe; præter materiem itaque propria quadam inſolentia deprauatam, receſſuque ab vno in multitudinem, coinquinatæ primum in nobis diuinior mentis portio, cui

Origo malorũ omnium ex peccato originali.

acceſ-

acceſſit imaginationis abſurditas, appetitionum aliorumque affectum ἀμετρία; vndè morbi paulatim in generationis vitia pullularunt. Atque in hoc nonnullis probabile forſitan videbitur, cui poſt horrendos & inſolitos cœli monſtruoſos vultus, atque in terra poſt ingentes terræmotus, hiatus, voragines, atque prodigioſas, quæ ex viſceribus terræ expirant halituum aporrhæas, inexpectatæ ruinæ veluti per ſigna ſignatæ, & per ideales notiones ideatæ mox conſequantur; inter quæ cum maxima admiratione digniſſima ſit Crucum illarum in linteis veſtimentiſque hominum apparitio, de earum cauſis & rationibus, & cui prodigiorum generi potiſſimum accenſenda ſint, ea qua fieri poteſt, diligentia, & quantum ingenij noſtri imbecillitas permittit, ratiocinabimur.

C A-

CAPVT II.

De cauſis & origine prodigioſæ Crucum apparitionis.

IN præcedenti capite fuſius forſan, quàm par erat, oſtendimus, nullum è Naturæ viſceribus adeò rarum, inſolitumque effectum oriri, qui non Diuinæ prouidentiæ connexus, in vlteriores eoſque abditiſsimos fines, tum in totius Mundi, tum humani generis bonum coordinetur; atque adeò nemo ſibi perſuadeat velim, DEVM ſemper abſoluta & immediata potentia, ſed vt plurimum mediante cauſarum naturalium concurſu in ijs, quæ diuinius quid ſapiunt, producendis operari. Quibus præmiſſis, iam tandem propoſitum nobis argumentum propiùs diſcutiamus.

DEVS vt plurimum concurrētib° cauſis naturalium.

Anno 1660. tertia die Iulij circa primam crepuſculi illuceſcentiam, in Monte Veſuuio fumus igni miſtus prima dedit tempeſtatum, calamitatumque ſecuturarum præludia, fumus in pini morem attenuatus, tantum paulatim incremen-

Incendiū Veſuuij eiuſque definitio.

tum

tum cępit, vt ad 300. millia paſſuum, vti obſeruatores referunt, eiaculatus in altum, cœlum terræ miſcere velle videretur; quem è veſtigio ingens igneorum globorum eructatio excepit, hanc ſubterraneum murmur, horrendi tonitruum inſtar fragores, corruſcationibus fulminibuſque vna iunctis ſecuti, magnam arenę cineritiæ ſubnigri coloris copiam effuderunt, quæ humidioris ſubſtantiæ prima quidem fronte videbatur, at mox Sole exſiccata in candidum floccis goſſypij haud abſimilem vertebatur colorem, luculentum ſanè nitroſæ, ſalinæ, ſulphureę & bituminoſæ miſcellæ indicium.

Hiſce reiectamentis, conſequentibus diebus vſque ad 10. Iulij tam noctu quàm interdiù mons ſæuire non deſijt, tanta vehementia, & tam incredibili fumi ſaxorumque prægrandium copia, vt mons eructaſſe montes iure dici potuerit; quorum continuò incremento ambitus eius longè latèque exporrectus ita effloruit, vt niue contectus videretur. Non deſtitit hic portentorum modus; Sole intereà Leonem ſubeunte in lineis hominum veſti-

Crucum in veſtimẽtis hominum apparitio

veſtimentis ſumma omnium admiratione paulatim Crucum phaſmata obſeruata fuerunt, abdita quadam vi ita ijs impreſſa, vt non naturæ induſtria, ſed occultioris cuiuſdam manus penicillo adumbrata viderentur; ad quorum conſpectum, ex rei nouitate omnium mentes ſtupor cœpit, ſtupor publicam admirandi Phœnomeni famam concitauit, fama volans vniuerſam denique Italiam compleuit. Naturæ intenti ſtudijs curioſitatis ſtimulo agitati, De prodigioſis Crucibus quà literis, quà academicis conſultationibus multum inter ſe contulerunt.

Variæ de Crucib⁹ opiniones

Dici vix poteſt, quàm varia variorum de huius portenti cauſis iudicia fuerint opinioneſque; dum nonnulli Phœnomeni cauſam ex occultioribus aſtrorum influxibus deriuantes, Aſtrologica notitia ſe penetrare poſſe arbitrabantur; Quidā ad commune illud ignorantiæ, occultarum inquam qualitatum aſylum confugientes; id inter naturæ paradoxa adnumerantes, ſatisfactum ſibi eſſe putabant: Non deerant, mediam carpentes ſemitam, qui exceſſum vtrorumque beni-

nigniori interpretatione moderarentur. Hac ingeniorum velitatione, tandem & ego multorum tum Romæ,tum Neapoli precibus ſollicitatus, meumque de negotio oppidò perplexo, & multorum opinione impenetrabili, iudicium dare iuſſus, hoc breui ratiocinio parendum duxi; in quo ſi ſcopum attigiſſe non videbor in argumento ſaltem difficili; Lectorem non tam præſtitam operam, quàm conatum in laudis parte repoſiturum confido.

Totius igitur quæſtionis cardo in hiſce tribus potiſſimum verſari videtur. Num Crucum huiuſmodi portentoſa apparitio ſola DEI voluntate,omni naturæ poteſtate ſemota; an ex cauſis naturalibus ſuam traxerit originem; an Angelicis expreſſæ penicillis Diuino accedente nutu comparuerint. Quæ omnia nobis iam elucidanda ſuperſunt. Si prius admittamus, iam hoc ipſo omne ſuſceptæ diſceptationis noſtræ filum intercidi neceſſe eſt, cum poſita ſola DEI & abſoluta poteſtate,otioſum ſuperfluũque ſit omne de Mundi natura,eiuſdemque partium ratiocinium. Si verò Aga-

Verũ apparitio hæc fuerit miraculoſa an phyſicis cauſis adſcribẽda.

C than-

thangelorum ope facta aſſeramus, in idem recidimus, cum ijs in mirandis naturæ effectibus, vti ſuprà diximus, nihil denegatum videtur. Reſtat itaque num Phœnomenorum hoc σταυρότυπον Naturæ viribus exortum ſit, examinemus.

Natura ſtupendorũ operatrix.

Nemo neſcit miras naturæ vires, nemo prodigioſos in omnibus entium corporeorum ordinibus paſsim occurrentes effectus non obſtupeſcit; quos tamen ſi quiſpiam in ſolam primam atque vniuerſalem rerum cauſam coniecerit; is vtique omnium philoſophorum ſententiæ contrarius, interrupto Vniuerſi ordine, ſecundarum cauſarum concurſum deſtrueret, quod tamen ſanè mentis philoſophũ abſit, opinari: Indidit enim omnium opifex ſuas rebus ſingulis vires ceu dotes quaſdam earum conſeruationi conſentaneas, quibus naturę quodam inſtinctu, tum ad proſecutionem boni, tum ad contrariorum fugam veluti neceſsarijs vtuntur. Quæ tametſi arctos cognitionis noſtræ limites excedant, nouit illa tamen, quid & quomodo operetur, nouit illa rerũ conſenſus diſſenſuſ-

que

que, lites & amicitias, ſimiliaque rerum iurgia tam apto coniugio attemperare, tam ſagaci conſilio in pacis vnionem connectere, vt ex pacto hoc inter ſe diſſidentium diſſimiliumque rerum fœdere non poſſit nō in portentoſos ac miraculis haud abſimiles effectus prodire; qui vtique tantò erunt diuiniores, quantò ſpecialius DEI imperium huiuſmodi paranymphę naturæ adaptationi, ſiue ad decorem vniuerſi, ſiue ad præſignificandum quippiam, acceſſerit. Mirantur multi inexplicabiles thermarum fontiūque proprietates, peregrinas animalium, plantarum, foſsiliumque virtutes altùm ſuſpiciunt, quæ etſi humano ingenio vix comprehendantur, miracula tamen, & quibus diuinum quid inexiſtat, a nemine aſſeruntur; Quare? Quia rara non ſunt, ſed paſſim obuia; quia non noua, ſed quæ ſicuti perenni virtutum propagine in mortalium emolumentum continuantur, ita quotidiano penè vſu viluerunt. Rurſum ſublatis in cœlum oculis mox ac in inaceſsis cœlorum theatris, noua prodigiorum ſpectacula, nouas faces conſpexerint; miracula clamant

Virtutes rerū naturaliū paſſim obuias cur non ita mirētur homines.

oſtenta ingeminant, prodigia pronunciant, concinnum tamen cœleſtium corporum ordinem, inexplicabilem motuũ harmoniam, influxuumque energiam minimè mirantur; certè non alia de cauſa, niſi quod hæc frequenti viluerint experimento, illa vti inſolita inuiſaque ſunt ita diuinius quidpiam intra ſe continere cenſeantur. Idem prorſus contingere videtur in hoc præſenti Crucum Phœnomeno, quod raritate ſua non mortalium duntaxat obſtupefecit animos, ſed & quot dierum curriculis ſpectandum ſe præbuit, tot nouos prophetas excitaſſe dici poteſt, qui ex ominoſo Crucis hieroglyphico, neſcio quaſnam calamitates haud Vrbi tantum Neapolitanæ, verùm & toti terrarum Orbi prædicere, non ſunt verecundati. Nos neglectis hiſce nænijs primò earundem originem, deindè quoque prognoſeos rationem aſſignare conabimur.

Superſtitioſæ diuinationes.

Quod antequam faciamus, & vt maiori cum cautela in negotio multorum falſa relatione intricato procederemus, ad Prouincialem Neapolitanum Societatis noſtræ, P. Ioannem Rho, virum

iam

iam fama librorum notum, & omnigenæ literaturæ peritiſsimum arbitrũ ſcripſimus, vt fidelem & ſinceram nobis omnium eorum, quæ in Crucum apparitione obſeruata fuerant, ſymptomatum informationem tranſmitteret, quod & per Patrem Ioannem Baptiſtam Zupum inſignem Soc. noſtræ Mathematicum ea, qua ſolet, cura & ſollicitudine præſtitit, quam & hic verbotenus ex Italico idiomate in Latinum conuerſam apponendam duxi.

Vera, & fidelis omnium eorum, quæ Crucum prodigioſarum Phænomeno à curioſis rerum naturalium exploratoribus à 16. Auguſti vſque ad 15. Octobris obſeruata fuerunt.

RELATIO.

Loca in quib^s Cruces apparuerunt, circa Neapolim.

POST Veſuuij incendium ſpectabantur aliquæ ſtellæ ſeu Cruces; Dicam primò de ijs, quas proprijs oculis in Octauiano, & Somma intuitus ſum, & poſtea de ijs, quæ relatione aliorum percepi. Comparent hæ Cruces in pannis lineis, videlicet in manicis induſiorum, & potiſsimum in fæminarum ſemicinctijs, quæ aëri diutius expoſita fuerint, vti & in velis, quibus caput cooperire ſolent; Item in ea linteaminũ parte, quæ à culcitris reclinantur ſupra lecti ſtragula; in collaribus quoque puerorum, mappis altarium, in lineis Clericorum indumentis, quas cottas vocant, & ſimilibus; à perſonis fide dignis mihi relatum fuit, viſas fuiſſe ſupra carnes, ſupra granum vuæ, &

ſupra

ſupra pomum perſicum, ſupra ſericeas telas, & quamuis rarò, ſupra lineam telam ciſtis incluſam. Imò ex literis 6. Octobris datis vnius è Patribus Lupienſis Collegij vulgo Lecce, authoritate conſpicui, intelleximus, id quod ſequitur: Iam duo, inquit, *aguntur dies, cum ecce in genu ancillæ Syndici Lupienſis vrbis Crux apparuit, qui viſæ rei prodigio territus ſtatim Magiſtratum conuocauit, determinauitque, vt columna honori S. Orontij deſtinata è veſtigio erigeretur; vnde heri ad ſonum campanæ locus fundādæ columnæ deſtinatus excauatus fuit; dicunt autem præter hanc Cruces alias complures in manicis induſiorum viſas fuiſſe.*

Forma Crucum varia eſt: ordinariæ ſunt duæ lineæ rectè ſe interſecantes, in puncto interſectionis nonnihil groſſiores, quæ tamen poſteà ad vltimos terminos paulatim attenuantur, vti in figura 1. *comparet; nonnullæ ſunt ſubtiles & perfectæ, vt* 2. *quædam ad maculæ morem groſſæ, vt* 3. *aliquæ longæ tres digitos vt* 4. *aliæ mediocres & minimæ, vt* 5. *&* 6. *Quædam in tranſuerſum productæ, duæ in vnum coniunguntur ad formam Crucis Carauaccenſis, vti* 7. *Aliæ tribus ſolis lineis ſeu brachijs conſtant,* Forma Crucum.

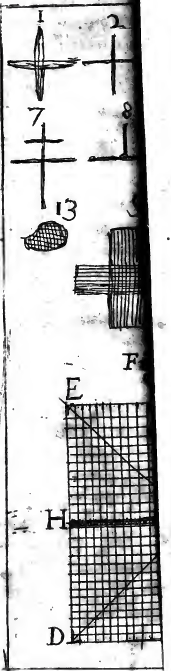
 quorum

quorum vnum in tranſuerſum porrigitur, vt 8. & 9. Aliæ ad terminos biſurcatæ, vt 10. viſæ ſunt & plures, in vnum veluti coaceruatæ, vt 11. Aliæ ſine brachijs ad formam monticuli, vt 12. vel ſimplici macula expreſſæ, vt 13. figuræ ſequuntur.

Color quo tinguntur, omnibus ferè communis, eſt cineritius, aut etiam quaſi adipe quodam dilutus; duas ſolas me vidiſſe memini, colore veluti ærugineo tinctas, quæ perfectam tamen Crucis formam exprimerent, Neapoli, Nolæ, atque in alijs partibus viſæ ſunt coloris plumbei. Exterguntur verò non Duratio Crucum. *aqua ſimplici, ſed ſmigmatis, quem ſaponem vocant, dilutione; quædam ſponte euaneſcunt intra decem aut quindecim dies, aliæ tardius. Obſeruaui in vna mappa altaris alijſque pannis nonnullas, quæ integro menſe, etſi non niſi ſub obſcuri coloris veſtigio durarent.*

Numerus Crucum. ***Numerus horum eſt inexplicabilis; Ego ſolus in vna mappa altaris ad 300. circiter, & in altera mappa altaris S. Marthæ in Caſtello Maris, quæ radici Montis Veſuuij adiacet, ad 27. in linea quoque manica fœminæ cuiuſdam 15. in alijs quoque nunc 12.***

iam

BIBLIOTECA NAZIONALE V. E. III
V. EMANUELE

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE · V. EMANUELE III · NA

Digitized by Google

iam 16. modo 40. quemadmodum & in collari vnius pueri octo dinumeraui.

Neſcitur præcisè dies, quo naſci cœperint. In Turri Græca, Nocera, Boſco, S.Stephano, Somma & Octauiano circa 16. Auguſti diem viſæ ſunt primum; At Salerni in S.Anaſtaſio, in mappis altaris S.Mariæ del Arco; Neapoli, Portici, Nolæ, Catanzarij in Calabria, Lupijs, & Hydranti in Apulia viſæ ſunt primùm circa principium Septembris; Octauiani, Sommæ alijſque circumiacentibus locis dicta phœnomena paulatim deficientia circa finem Septembris raró videbantur; in alijs partibus denuò inſtaurabantur; verùm circa medium Octobris ſenſim euaneſcentes, omnes ad vnum diſparuerunt. **Initium apparit. Crucum.**

Ex hac relatione ſat probabiliter patet, hæc Phœnomena nil aliud fuiſſe, quàm vaporem ex reiectamentis Veſuuij natum, quod tum ex varia figura, numero, colore cognoſci poteſt, vti iam iam ſingula phyſiologica rationis trutina ponderantes oſtendere conabimur. Dum hiſce inueſtigandis ardentiùs inſiſterem, meaſque rationes peritioribus Patribus examinandas præberem, è quibus **Quānam ex cauſa Cruces originem habuerint.**

bus

bus vnus non tantum meis argumentis ſubſcripſit, ſed & huiuſmodi ſtellas linteis impreſſas etiam hic Romæ monſtrare ſe velle aſſeuerauit, meque earum ſpectandarum deſiderio æſtuantem protinus in Noſodochium abduxit, in quo in lineo ſtragulo viridi colore tincto tres ſublutei coloris Cruces oſtendit, quam figura S monſtrat, miratus euentum rei, ſtatim infirmorum curatorem accerſiui, obnixè rogans, vt ex quonam liquore dictæ Cruces impreſſæ cernerentur, aſſereret: Reſpondit, felium noctu ſtragulis incumbentium vrina expreſſas eſſe; addiditque nil mirum eſſe, ſæpè ſeſe huiuſmodi intra lectos reperiſſe, & vt id verum eſſe demonſtraret, nos vnà cum Medicis tum fortè obuijs intra cubiculum ſenis octuagenarij duxit, ſtragulum lecti arripuit, & in eo pulcherrimam Crucem, prorſus ſiue colorem, ſiue figuram ſpectes Neapolitanis ſimillimam expreſſam, omnibus qui præſentes, erant, ad ſpectaculum veluti attonitis oſtendit, quam poſteà plerique curioſiores vix ad ſatietatem contemplari potuerunt: Deindè poſt ali-

Romæ pariter viſæ,

aliquot dies, nouam ſe inueniſſe dicit in ſudario, quo vnus è ſeruis noſtris febri detentus vſus fuerat, quam in hunc vſq; diem curioſis oſtendo, eiuſquam literas N O demonſtrat, magnitudinis; euulgata deindè Crucum famà, venerunt ex Collegio Germanico, qui aſſererent, in mappa altaris ſacelli domeſtici, quatuor ſimiles impreſſas ſpectari, tametſi fortè in aliquo caſu extra phœnomenon publicum. Hiſce non abſimile quid præterlapſo anno menſe Decembri Viterbij in Eccleſia Collegiata S. Angeli accidiſſe audio. Lampas enim neſcio quo caſu rupta, aſpergine oleacea totam irrorarat altaris mappam. Vnde poſteris diebus quot guttæ, tot Cruces diuerſę magnitudinis iuxta liquoris quantitatem in ſacro altaris apparatu comparuerunt. Quas Dominicus Magrius dictę Collegiatæ Theologus & Canonicus, cũ alijs compluribus eiuſdem Eccleſiæ ſacerdotibus non ſine admiratione proprijs oculis ſe vidiſſe ad me ſcribit; ac velutis rem publica fama paſſim notam mihi Romæ coram etiam oretenus poſtea expoſuit. Quin & liquorem arte chimica præparatum

tum fuiſſe refert in epiſtola quadam ad me data ſupramemoratus P. Zupus, qui aſpergine in lintea diffuſus, in innumeras mox Cruces ſeſe transformarit. Quod itaque ars Naturę ſimia adeo ſcitè & dextrè præſtare poteſt, id certè prototypæ Naturę minimè denegatum eſſe is ſolus neſcire poterit, qui admirabilem Naturæ poteſtatem ignorarit.

Proteſtatio Authoris.

Verùm antequam ad cauſarum enodationem procedamus, proteſtor ſemper, quod & tametſi hoc phœnomenon publicum & integræ regioni alicui commune, purus naturę effectus ſit, nil tamen impedire, quò minus DEVS Opt. Max. vti vniuerſos naturæ effectus prouidentiæ ſuæ complicatos habet, ita quoque ſubinde ijs ad quidpiam mortalibus ſignificandum vtatur, quemadmodum fusè in ſequentibus docebimus. In particulari tamen aliquo caſu Cruces huiuſmodi nil prorſus portendere aſſerimus, tantumque ſignificare, quantum quælibet maculæ ex diſpoſito humani corporis vapore linteis impreſſę, neſcio cuius delitеſcentis intus putredinis indices portendere poſſunt. Sed iam ad ſin-

ſingulas hucuſque adductorum ſymptomatum cauſas & rationes reddendas calamum conuertamus.

Tria potiſſimum ad hoc phœnomenon conſtituendum concurrerunt. Primò, Mons ipſe varia mineralium fœtura grauidus, quę vehementi aduſta incendio, & in vnam conflata maſſam, miram variamque differentium formarum indolem ſortita ſunt; Montis deinde ambitus huiuſmodi reiectamentis confertus, cum appropriatis agrorum glebis inito coniugio noua fundarunt variorum mixtorum ſeminaria; acceſſit hiſce immodicus Solis in Leonis dodecamorio conſtituti æſtus, qui ex varia mineralium ſuccorum miſcella, ſucceſſu temporis vaporem ſubtilibus iunctum halitibus eduxit, hic eleuatus inter propiores aëriæ regionis thalamos, condenſatus, ac paulatim reſolutus, roris inſtar decidens, vbi appropriatum ſubiectum inuenit, ibidem ex inſita ſibi naturæ indole Cruces effinxit; Verùm enim verò, quanam ex materia vapor huiuſmodi conſtiterit, cur in linteæ telæ ſupellectile plerumque ſtauromorpham vim ſuam

Cauſarū variarum concurſus in geneſi Crucum.

Vapor Crucum formator quis?

exeruerit, & cur non ſtellam aut cuiuſcunque alterius figuræ maculam, ſed Crucis differentis magnitudinis formam expreſſerit, opitulante DEI gratia iuxta quadruplex cauſarum genus exponemus.

Cauſa materialis Crucum.

Materialis cauſa vapor, vti dixi, fuit ex ea, quam Mons euomerat, mineralium ſuccorum miſcella natus; partes ad compoſitionem eius concurrentes fuerunt ſulphur, bitumen, ſal, nitrum, alumen, vitriolum, quod calchantum vocant, ex quibus ſulphur & bitumen ignium ſubterraneorum fomento deſtinantur; nitrum flatulentis turgidum ſpiritibus, ignibus agitatum, vnica in explodendis Montis molibus, vehementiæ & impetus, vti in bellicis tormentis patet, cauſa fuit; alumen vitriolumque appropriatæ iuncta matrici, variæ tincturę ſeruiunt; bitumen ſiue pingue nitro iunctum, vti poſteà comprobabimus, vaporoſum halitum fluidum tenacemque reddunt; atq; ex hac rerum combinatione mixtum illud admirandi Phœnomeni veluti ex elementis quibuſdam conſtitutum fuit. Sed iam ſingula ordine dilucidemus. Effi-

Efficientem huius mixti cauſam Solem ſtatuimus, qui caniculæ ſubditus ſolito maioribus efferueſcens ardoribus mixtum illud attenuando eduxit in vaporem; alumen & vitriolum, quicquid in eo terreſtre & fęculentum, inciderunt, purificarunt, attenuarunt: nitrum pro ea qua pollet, ſpirituoſa ſubſtantia ex centro deciduarum reſoluti vaporis partium veluti in efflóreſcentis ſalis filamenta eduxit, cui pingue bituminoſum iunctum viſcidam fluiditatem præbuit. Cauſa efficiens Crucum.

Cauſam formalem huius Phenomeni dicimus vim σαυρομορφωτικὴν, ſiuè Crucum formatricem, quam qua ratione modoue exerat, in ſequentibus aperietur. Sequitur tandem finalis cauſa, quæ cum ſemper boni alicuius maliue ſignū adnexum habeat, de ea in tertia parte agetur. Sed iam hucuſque in genere tantùm propoſita paulò minutiori ſcrutinio per erotemata ſiue quęſtiones proſequamur. Cauſa formalis Crucum. Finalis cauſa.

Quęritur igitur primò: Quænam ſint illę Cruces, aut ex qua materia componantur? Reſpondeo: Eſſe reſoluti ſupramemorati vaporis guttas minutiſſi-

mas, & propè inſenſibiles, in quarum centro nitroſus ſpiritus natura ſua inquietus & loco contineri neſcius, exitum quærens in appropriato ſubiecto guttas decuſſando Crucem fluore ſuo iuxta ſtaminum in linteis ſitum format.

Cur Crucum forma vt plurimũ in linteis.

Quæritur ſecundò. Quomodo Crux illa formetur, & cur vt plurimum in linteis illas vaporoſus iſte halitus depingat? Verùm vti ab hoc puncto tota huius argumenti controuerſia dependet, ita quoque ea qua fieri poteſt ſingulari diligentia id pertractandum eſt.

Dico itaque, hoc Phœnomenon multiplici de cauſa in linteæ telæ ſupellectile nidulari; & primò quidem ob naturæ quandam, quæ linum inter & nitro-bituminoſum vaporem intercedit, ſimilitudinem; ſiquidem illud, vti chimico experimento conſtat, tum nitro copioſo, tum pingui humido abundat, & oleum, quod ex eius ſeminibus extrahitur, luculenter docet. Mirum itaque non eſt, haſce nitroſas guttulas facilius in conſimili, quàm diſſimili materia miro quodam magnetiſmo, quo vnum alterum trahit, coire. Secundò

cum

cum carbaſea ſupellex vt plurimum textura conſtet polita, leui, & nullis villis, aut ſcabritie obnoxia, filorum quoque ductus per tegmen ſubtegmenque nunquam per obliquum, ſed rectum angulum decuſſatim ſe ſecent; hinc fit, vt ſpiritus nitroſus, flatibus ſiue ſudore hominum, ſiue quocunque alio extrinſeco calore agitatus, guttulam quadrifariam liquido, ſeu fluida materia vnà ſecum abducta difflet, quam Crucis forma conſequitur. Vide figurā M. litera ſignatam. **Oſtenditur quomodo id fieri poſſit.**

Sit textura lintei cuiuſdam recto filorum ductu E B D C, in cuius medium A guttula cadat; Dico guttulam in centro A conſtitutam facilius in decurſu verſus partes F I G H fluxuram, quàm verſus E B D C. Cum enim natura per breuiſſimas iuxta ac rectiſſimas lineas agens effectum ſuum attingat, certè guttæ difflatę fluxus neceſſariò per eas lineas, cuiuſmodi ſunt AF. AI. AH. AG. effectum ſuum conſequetur, minimè verò per lineas à AB, AC, AD, AE, quę & longiores ſunt & obliquæ, vtpote quæ naturæ legibus contrarium ſitum obtinent, nec non nodorum occurſan-

tium multiplicitate fluxui obſtaculum.

Patet ergò, fluxum guttæ non niſi ad angulos rectos, cuiuſmodi ad centrũ comparata ſunt F I G H, minimè ad obliquos ſe diffundere poſſe, cuiuſmodi ſunt AE, AB, AC, AD. Hinc quoque clariſſimè patet ratio, quare huiuſmodi guttæ ſenſu vix perceptibiles cum tempore in linteis Cruces forment. Memini in Germania fęminas, quæ cum in ſolandi gratia linteamina cœlo aprico expoſuiſſent, ſubindè Crucibus fædatas ſe inueniſſe conqueſtas fuiſſe, certe non alia de cauſa, niſi ex ſimili alicuius roſcidi liquoris ſe in decuſſim deducentis virtute, vti dictum fuit.

Caſus in Germania.

Quæritur tertio. Quomodo huiuſmodi Crucum phaſmata non in linteis tantùm aperto cœlo expoſitis, ſed vel in ipſis mappis Eccleſiarum, domuum, quin vel, mirum dictu, intra ciſtas clauſas efformentur?

Cur, & quomodo in clauſis locis Cruces formẽtur.

Dico vaporem huiuſmodi roſcidum halitibus mixtum adeò ſubtilem eſſe, vt nullus locus tam arctè clauſus ſit, quem non penetret; quàm autèm facilis intra Eccleſias aut domus ſit huic vapori adi-

tus,

tus; nemo ignorare poteſt; ſufficiant in ipſis ciſtis vapori, vel inſenſibiles rimę, aut etiam ſolum foramen, cui clauis imponitur ad ſupellectilem intus latentem hiſce Crucibus inſigniendam. Mirantur multi, cur fulmen dolium vino repletum tranſiens, hoc conſumpto illud ab omni corruptione immune relinquat; certè alia huius rei cauſa non eſt, quàm exhalationis nitro-ſulphureæ ſubtilitas & vehementia, qua poris inoffenſis dolium ſubiens, id quod vel naturæ diſſimilitudine maximè ei repugnat, reſiſtitque, cum primis imperat; eadem prorſus ratione, vagina, quam tranſit, illeſa, chalybeam conſumit machæram. Eodem prorſus modo fieri in hoc Phœnomeno, tibi perſuadeas velim, cuius ſubtiliſſimæ ſubſtantię nihil quantumuis intra abditos ciſtarum receſſus clauſum reſiſtere poteſt: ſufficit enim eidem minima humiditatis particula, quę vti ex inſita ſibi proprietate diffuſionem ſui appetit, ita & inter abditiſſima clauſtra recondita linteamina virtute ſua ſignat. Si verò alicui hæc ratio minimè arrideat, ei alteram aſſignamus, quæ ſequitur. Soler

ſubindè contingere, vt lintea Soli expoſita, dicto vapore madefacta & necdum perfectè ſiccata, à fœminis intra ſcrinia condantur; vbi primum ſuam in ſignandis linteis virtutem exerunt; aër enim ex conſortio madidorum linteorum madeſcens virtute quadam dicti vaporis tingitur, vndè effectum eundem ex reſolutione eius educi neceſſe eſt.

Cur in laneis veſtimentis reperiantur. Quæritur quartò. Cur in laneis veſtimentis, lignis, ſaxis, nulla dictarum Crucum impreſſio fiat? Reſpondeo, quod in laneis veſtimentis, cum villis piliſque vtcunque exaſperata ſint, ſubtiliſſimus humor illis illapſus ſtatim vel à lana attractus, vel inter villas diſſipatus confundatur, ita vt ſcabritie impeditus ſe diffundere nequeat; Serica tamen veſtimenta præſertim ſi humoris affluxus copioſior fuerit, dictis Crucibus tingi poſſe, non abnuo; in ſaxis verò & lignis, ſi leui conſtiterint ſuperficie, roſcidum quendam madorem in minutiſſimis guttulis & vix ſenſui obuijs haud dubiè relinquent; cur verò nullam in ijs Crucis efforment figuram huius cauſam

ſam hanc accipe; quia ſpiritus nitri centro incluſus in leui ſuperficie ad diffuſionem ſui prorſus indifferens, vti non in hanc partem potius, quam in alteram determinetur, ita quoque æquali niſu, guttulæ circumferentiam hiſpida quadã lanugine criſpatam, ſubindè quoque pro inæqualitate ſuperficiei in ſtellulę quoque figuram efformabit. Quod verò hiſtoriæ ſupra expoſitæ ſubinde in laneis veſtimentis Cruces apparuiſſe referant; Dico cauſam fuiſſe igneam quandam vaporis acredinem nitro-ſulphureo-vitriolatam, quæ pilis villiſque tenuioribus vel vſu attritis, vel primo caſu ad ipſa vſque texturæ fila exuſtis, ibidem veluti omnibus impedimentis ſublatis ſuæ tandem delineationis rudimenta haud ſecus ac in lineis cæpta perſecerit. Nitri vis & poteſtas.

Quæritur quinto. Cur tam differenti colore tinctæ videantur; ſiquidem ex hiſtorijs nonnullas ſanguineo, quaſdam nigro atroque, alijs fuſco, flauo, vel etiã cinereo colore imbutas fuiſſe colligimus? Reſpondeo, cauſam huius eſſe varietatem matricum, ex quibus dicti vapores educuntur; ſi enim ex minera De o igne coloris varij in Crucibus.

rubricæ aut minij ſuam trahant originẽ, ſanguineo quoque colore imbuentur; ſi ex Sandaracæ, Arſenici, flauo vel fuſco; ſi ex æruginea, viridi; ſi ex vitrioli bitumini mixta, atro; ſi denique è cineribus, vti Neapoli, cineritio colore tingentur; quamuis etiam ex inſita mineraliũ ſuccorum, quibus vapores conſtant, proprietate, iam in hunc, modò in illum colorem pro tingentis corporis prędominio mutari poſſint; ita vitriolum humido iunctum in atrum, pro intenſione gradus calor id nunc viridi, atro, aut cœruleo colore tingit; ſulphur in flauum in lacteum colorem alumen humido mixtum vertitur, & ſic de cæteris.

Cur Cruces aliæ facilè, alię difficile extergantur.

Quęritur ſexto. Cur vti hiſtorię ſupra recenſitæ narrant, nonnullæ ita pertinaces ſint, vt nulla vi deleri poſſe videantur; quædam verò facilè abluantur, aut cum tempore ſeipſis etiam euaneſcant? Reſpondeo, Cauſam huius eſſe vim penetratiuam quorundam ſuccorum mineralium, pingui & oleaginoſo liquori mixtorum, quibus vapor conſtat, proprietatem; qui vti intimam rerum ſubſtantiam virtute inciſiua vel

in

in momento penetrant, ita difficulter quoque, quin ſemper quædam tincturę veſtigia relinquant, dilui poſſunt; qui verò minus aut penetrant, minuſue tenaces ſunt, illi dilutionem facilè ſuſtinent, aut etiam aëri expoſiti tandem prorſus euaneſcunt.

Quæritur ſeptimo, Cur tam diuerſæ magnitudinis ſint Cruces in linteis effigiatæ? Reſpondeo, id fieri ob maiorem vel minorem quantitatem guttarum in lintea incidentium: pro humoris enim gutteſcentis vbertate aut parcitate nunc maior, nunc minor figura exprimitur. Cur adeo differentis magnitudinis ſint.

Quæritur octauo, Cur ſubindè inter alias rectà decuſſatas Cruces, obliqua quoque ſubindè, quam Andreanam vocant, obuia ſit? Reſpondeo, id fieri ex diſpoſitione eius telæ partis, in quam incidit, quæ ſi detortum filorum ductus ſitum obtinuerit, detortam quoq; Crucem efficiet; quæ omnia diligenti ſcrutinio in linteo, quod Admodum R.P.N. Generali Neapòli tranſmiſſum fuerat, innumeris Crucibus inſignito, vera eſſe comperi.

Quæritur nono, Cur in aliquibus

Crucum geneſis certum locũ requirit.

tantùm locis, non in omnibus huiuſmodi portenta accidant? Reſpondeo, Cauſam eſſe diuerſitatem locorum; dici enim vix poteſt, quantum ad explorandas rerum abditas rationes ipſamque interiorem eſſentiam pertractandam certi alicuius loci natura & proprietas explorata conducat; Hinc Cruciformia monſtra non vbique locorum, ſed in ijs potiſſimum, vbi terreſtris conditio vaporem ſuppeditat, ijs efficiendis aptũ & idoneum; neque vno in loco ſemper idem effectus conſequitur, niſi vbi terræmotus aut notabiles ſubterreſtrium partium alterationes præceſſerint. Quis neſcit ſuccorum concretorum, id eſt, ſalinorum corporum, proprium eſſe, in prima efflorеſcentiæ ſuæ diffuſione figuram ſtellarum radijs haud abſimilem affectare: patet in ſale, nitro, vitriolo, alumine, quæ ſmicroſcopio inſpecta nunc Crucibus modò infinita ſtellularum multitudine contexta videntur; videtur & idem in niuium floccis, qui mox ac in veſtimentis inſederint, in ſtellularum figuram efformantur. Democriti ſectatores cauſam conferunt in atomorum

Variæ experientiæ

Nix cur ſtellata

morum

morum certa diſpoſitorum lege conſluxum, alij in plaſticam niuis ſalinorumq; corporum virtutem. Nos relictis aliorum placitis, huiuſmodi ſtellati corporis effectum aliundè non prouenire dicimus, quàm à ſpirituoſo halitu intra niueos floccos ſalinoſque vapores concentrato, qui dum frigore ambiente conſtringitur, anguſtiæ pertæſus, ruptis carcerum repagulis, qua data porta ruens corpus niueum ſalinumue terebrando in ſtellatam ſeu radioſam figuram efformat, pro ſuperficiei, in quam incidit, diſpoſitione; quæ ſi ſcabra fuerit, imperfectam; ſi polita, ſtellatam; ſi rugoſa variè diſtortam; in tela verò linea, vtique non aliud quàm Crucem exprimet. Atque huc vſque rationes dedimus earum Crucum, quas nos hic Romæ in varijs linteis Neapoli ad nos tranſmiſſis, ſumma diligentia diſcuſſimus, nunc pari paſſu ad earum Crucum quas paulò ante relatio adducit periſtaſin examinandam, progrediamur.

Quæritur decimò, Cur Neapolitanę Cruces tanta figurarum varietate prædītæ ſint? Siquidem ex paulò ante ad- Variæ formæ Crucum, & cauſæ.

ductis

ductis nonnullæ perfectæ Crucis formã, aliæ imperfectam præbent: quædam tenues; nonnullæ groſſiores; aliæ formam Crucis Carauacenſis monſtrant; aliæ tribus tantum brachijs conſpicuæ, nonnullæ in vnum confuſæ σαυρισμόν, ſiue coaceruatarum Crucum figuram; quædam etiam nullam Crucis formam, ſed informes maculas exhibent? Reſpondeo, rationem huius rei partim à ſubiecti cui imprimuntur, diſpoſitione, partim ab ipſo vapore reſoluto pendere; Si enim guttula in linteum humidioris conſtitutionis inciderit, tum liquor, quantum fieri poteſt, ſe dilatando hinc indè diffluens, groſſiorem Crucis figuram reddit, quod non fit in linteo ſicco & omnis humiditatis experte; tunc enim ſicco humido obſiſtente guttula ſolùm iuxta ſemitas filorum in decuſſim difflatur, atque adeò tenuiores reddi Crucis lineas neceſſe eſt, niſi tamen guttula maior fuerit, tunc enim iuxta punctum interſectionis magis magiſque ſe dilatare nemo non videt ex tertia figura: Crucum itaque magnitudo aut paruitas à ſola guttescentis vaporoſi liquoris quan-

quantitate maiori, vel minori, vti ſupra diximus, dependet. Crux Carauacenſis naſcitur, quando guttula maior & prope eam minor in linteum incidit: guttula enim minor brachio Crucis maioris incidens, Cruculam cauſat, cuius linea (ſiue ea perpendicularis, ſiue tranſuerſa fuerit, perinde eſt.) in lineam maioris Crucis lapſa ob recentem madoris diſpoſitionem diffluendo cum ea counitur: Altera verò vti hanc rectà decuſſat, ita quoque Crucem format Carauacenſi non diſſimilem.

Idem de ϛαυρίσμω, ſiue coaceruatis in vnum Crucibus ſentiendum eſt, cuius cauſa alia non eſt, niſi ſeparatarum guttularum in ſubiectam lini materiam incidentia, quæ diffluxione ſua dum varijs modis ſeſe interſecant, variam quoque indè Crucularum coaceruatarum, vti ex vndecima figura patet, φάσμα oriri neceſſe eſt. Similis ratio eſt de Crucibus, quorum extrema bifurcata videntur; vbi enim madorem vel minimum repererint, ibi humor diffluens in bifurcatam formam diſpeſcitur: idem de Crucibus, tribus tantummodò brachijs

chijs

Digitized by Google

chijs conſpicuis intelligas velim, quorũ vnum nempè ob ſiccitatis telæ humido reſiſtentis obſtaculum, quo minus diſfluere queat, impeditum deficit. Comparent ſubinde (vti ex 12. & 13. figura conſtat) integræ in linteis maculæ nulla Crucis figura inſignitæ, quæ duplici modo fieri poſſunt, vel lentitudine liquoris non potentis ſeſe, ſpiritu flacceſcente, explicare, vel ſubiecta lini materia nimis ſicca, humido obſiſtente: hoc enim pacto cum obice poſito diffluere non poſſit, ex eo maculam conſequi neceſſe eſt.

Cruces in formã macularum qui fiant.

Quæritur vndecimò, Quomodò hæ Cruces in fructibus, vuis, pomis perſicis, imò in ipſa carne imprimi poſſint, cum non habeant diſpoſitionem illam, quam linea tela aut alterius texturæ opus habet? Reſpondeò primò, Omnes etiam quoſcunque fructus, quẽadmodum ſmicroſcopio eos intuenti patet, fibris ſuis tametſi ab omni ſenſu remotis conſtare; cum itaque humor ſit ſubtiliſſimus iuxta ac ſummè penetrans, fit vt eodem modo, quo in tela incidens, guttula per rugas rimaſque pellis

Quomodo in fructib' generentur

pellis dilatata Crucem formet. Reſpondeo ſecundò, poſſe quoque idipſum fieri per filamenta inſenſibilia, quæ ſubinde per aërem feruntur, ſimilia ijs, quæ poſt nebulas matutinas in aëre iam a fęcibus depurgato & ſereno volare ſpectantur, niſi quod hec multò tenaciora ſint, & ſenſibus non ita expoſita: quibus tandem motu aëris ruptis, & in minutiſsima ſegmenta diuiſis, facilè contingere poteſt, vt filamentum vnum tranſuerſim cadens ſuper aliud filamentum formam Crucis producat: quod quando fit, non eſt neceſſarium, vt texturam aut telę aut cuiuslibet alterius rei ſuperficiem ſubiectam habeat, ſed vbicunque dicto modo ceciderint, ibi lineari ſua diſtenſione Crucem formabunt iam perfectam, ſi rectà ſe interſecuerint, modò Andreanam, modò aliã defectuoſam, pro filamentorum inciden tia & mutua interfectione iam ad rectos, modo ad obtuſos acutoſque angulos facta, non difflatione, ſed totius ſubſtantiæ incidentis incubitu producent; ita vt in quodcunque ſubiectum, ſiue illud ſaxum, ſiue carnes, ſiue fructus, ſiue

panni

panni aut linteamina fuerint, ibi ad incidentiam partium ſupra partes Crucem formari neceſſe ſit. Duplex itaque materia in aëre formari poteſt; primò vaporoſa materia in guttis ſpiritu nitroſo refertis reſoluta, quæ in lino conſtanti tenore iuxta filorum ductum perfectæ Crucis formam, niſi aliud obſtet, ſpiritu humiditatem difflante producit, de quibus paulò ante dictum eſt; Altera eſt viſcoſa ſiue excrementitia vaporum materia, quæ motu aëris, vt dixi in filamenta diſſoluta, & in linealia ſegmenta diſrupta per aërem volitans, vbi duo dictæ materię filamenta ſe interſecuerint, ibi Crucem tota ſegmentorum lineariũ extenſione formant. Et ne tantum coniecturis rem agere videar, & rerum propoſitarum veritas locum ſuum habeat, Lector facillimo experimento, quo vti nos comperimus, explorare rei veritatem poterit: Poſt nebulam diſſipatam matutino tempore explora in hortis fructus, herbas latioribus folijs, & inuenies huiuſmodi filamenta nunc in Cruces, iam in triangulos, modò in lineas parallellas, aliaſque figuras angulares diducta,

Duplex materia vaporis.

Experimentum.

quæ

quæ tamen ſtatim ad Solis radios pingue reſoluentes, ob ſummam qua pollent, ſubtilitatem euaneſcunt. Multæ huiuſmodi, quas natura format, figuræ paſſim reperiuntur, ſed vel à paucis obſeruantur, vel ſi etiam comperiantur, non æſtimantur, ſola Crucum figura, vti neſcio quid ominoſum præſeferre videtur, ita anxia mortalium pectora mirum in modum vel ad ſuperſtitionem vſq; exagitare ſolet. Ex quibus patet primò, Huiuſmodi filamenta ſubindè in aëre generari, quæ deindè in qualibet ſuperficie corporis in quod incidunt, Cruces ſuas pro incidentia filamentorum forment.

Hinc ſecundò colligitur, ſi quandoq; huiuſmodi Cruces in alijs ſubiectis præterquam in linea tela viſæ fuerunt, eas nemo alia ratione, quam per huiuſmodi filamenta impreſſas fuiſſe putabit; quamuis non negem etiam, vti in dictis ſubiectis, ita & in nudis humani corporis partibus aëri expoſitis per vaporem gutteſcentem accidere potuiſſe vti ex relatione Crucis in Lupienſis ancillæ genu natę contigit; cum enim pellis genuũ

rugoſa

rugoſa ſit, & præ ceteris membris exaſperata, vnde intra inſenſibiles rimas humor dilapſus facilè in Crucem ſeſe inſinuare potuit.

Quomodo generetur in adeo diſſitis a Veſuuio locis.

Quæritur duodecimò. Quomodò in adeò remotis partibus, vt ſunt Lupiæ, & Hydruntum in Apulia & in Calabria Catanzarium eædem Cruces apparere potuerint? Reſpondeò, cum reiectamenta cinerum ex Veſuuio longè latèque vétorum vi diffuſa totam ferè Apuliam, vti ex publica relatione conſtat, oppleuerint; certè vapor, qui in vicinis ad Veſuuium locis, ex varia cinerum mineraliumq; ſpecierum miſcella, exortus eſt, vti Cruces haſce produxit, ita ex eadem miſcella in alias remotiores regiones ventorum vi tranſlata exortus vapor eaſdem alibi producere potuit, cum vnam & eandem cauſam ſemper eoſdem effectus producere, notius ſit, quàm vt dici debeat.

Cur Cruces non generentur in alijs Montium incendijs.

Sed obijciet mihi fortaſsis nonnemo; ſi Cruces ex cinerum reiectamentis ſuã originem habuerunt; illę vtique alijs temporibus, quibus Veſuuium & Ætnã incendijs ſæuijſse legimus, comparere

de-

debuiſſent, quod non factum fuiſſe legitur. Reſpondeò, id non ſequi; Cum tota hæc Crucum geneſis, à certa diuerſarum materierum in vnum confluentium combinatione dependeat; alijs verò temporibus vti diuerſa prorſus fuit miſcibilium rerum, è monte reiectarum combinatio, ita idem qui hoc anno effectus conſequi non potuit, quod multis varijſque modis oſtendere poſſemus: verùm cum hæc in ſcrutinio noſtro Phyſico Medico de peſte vberrimè (quo modò videlicet peſtiferæ auræ halitus & vapor, vel ex remotiſſimis regionibus ventorum vi delatus, vniuerſa regna deuaſtauerit,) proſecuti ſumus, eò Lectorem remittimus.

Crucum geneſis requirit certam cõbinationẽ rerum.

Queritur decimotertiò; Quomodò huiuſmodi Cruces in multis alijs Orbis partibus, vbi tamen nullus Vvlcanius Mons, neque montis incendia præceſſerint, comparere potuerint? Reſpondeo, Huiuſmodi vaporem non ex ſolis montium incendijs originem habere, ſed vbicumque ſub tali combinatione rerũ vapor exortus fuerit, ibi eum quoque Cruces producere, quin imò omnem

Vapor ex humanis corporibus Cruces formãt.

etiam vaporem ex humano corpore exhalantem ſub tali rerum cataſtaſi, ſimilem effectum producere poſſe, experientia ductus aſſero. Et quemadmodũ exoticarum rerum ſpectacula mirum in modum in cognitionem cauſarum quorundam curioſorum mortalium deſideria ſollicitant, ita nihil quoque non moliuntur, vt tandem de ijs certiores fiant, de quibus, ſiue ex ſupina in ijs inquirendis negligentia, ſiue in obſeruandis hominum oſcitantia, nil prius cognitum fuit. Hoc enim eodem tempore in Collegio Romano, vti ſuprà meminimus, dum ſollicitiùs huiuſmodi inquirerem, tres Cruces in ſtragulis Lectorum, Neapolitanis prorſus ſimiles reperimus, cuius teſtes eſſe poſſunt, quotquot hic curioſioris ingenij viri verſantur; quas cum nonnullis medicis oſtenderem, ſanctè affirmarunt, eas non niſi ex certo quodam vapore, quam infirmorum corpora ſubindè expirant, ortas eſſe; addiderunt ſimiles in ſtragulis lectorum peſtifera lue infectorum anno 1656. quo Roma peſtilentia infeſtabatur, viſas fuiſſe. Verum vti alijs funeſtis ſpe-

Caſus ſingularis.

ſpectaculis intenti erant infirmorum curatores, ita quoque ſine vlla reflexione ſupra illas facta, pro nihilo habitas fuiſſe.

Sed obijciet hic quiſpiam: Si ita ſeſe res habeat, nullum Noſocomium fore, in quo ſimilia non reperiantur: Reſpondeo, ita eſſe; vbicunque enim vapor ſub dicta rerum combinatione, ex infirmorum corpore expiratus fuerit, ibi eum frigore circumſito reſolutum Cruces in ſtragulis producere, nullum dubium eſt; Nam vt rectè Hippocrates lib. de flatibus; docet: Eſt in corporibus humanis ſuum ſal, ſuum nitrum, ſuum ſulphur, ſuum vitriolū, quę in intima humorum maſſa deliteſcunt, ex quibus omnia morborum genera originem trahunt, quę vti mineralibus ſyngenea ſunt, ita quoque eoſdem effectus producere poſſe, nemo negare poterit, niſi is qui admirandam Microcoſmi fabricam ignorarit: quemadmodum enim herbæ ex mineralibus ſuccis ſuum trahunt humoris nutrimentum, ita homines animanteſque cœteræ in nutrimentum trahunt eam, quæ in herbis plantiſ-

Cur non in omnibus Noſocomijs.

que latet, mineralium ſuccorum etſi varijs multiſque modis alteratorum miſcellam. Addo tamen rarò huiuſmodi humorum conſtitutionem, ob humoris tali & tali modo combinati defectum accidere: Si verò quandoque in linteaminibus, quæ mulieres inſolandi cauſa apricis locis exponere ſolent, huiuſmodi Cruces compareant, id in ſimilem ex naturali loci conſtitutione vaporem, quem aut æſtus ſubterraneus, aut quæuis occulta ſubterreſtrium partium concitatio ſuſcitat, conijciendum eſſe tibi perſuadeas velim. Atque hinc factum eſſe puto, quod ſubinde intra ipſa ſcrinia carbaſea concluſa ſupellex huiuſmodi Crucibus infecta ſpectetur, quorum & mentionem præcedens relatio facit, & nos in præcedentibus id innuimus; illa enim aëri expoſita vti guttéſcentem vaporem nullo negotio excipere potuerũt, ita in linteis recenti madore adhuc infectis incluſiſque, tum demùm vaporem Cruciformis geniture lineamenta ponere potuiſſe, nil ei mirum videri debet, cui mirificæ naturæ ſagax induſtria nota fuerit.

Quomodo Cruces intra ipſas ciſtas oriri queant.

Quæ-

Quæritur decimoquartò; Cur tàm differentibus temporibus inceperint & diſparuerint dictę Cruces? Reſpondeo, cum relatio eas in agris oppidis villiſq; ad radicem Veſuuij ſitis à 16. Auguſti die primò comparuiſſe dicat; deinde à 15. Septembris etiam Neapoli, & Nolæ; ad initium verò Octobris in remotioribus Apuliæ & Calabrię locis viſæ ſint primùm, donec 15. Octobris prorſus euanuerint. Reſpondeo, cauſam fuiſſe primò miſcellam cineream, quæ vti prima fermentationis ſuæ rudimenta in locis Monti vicinis peregit, ita primos quoque præ alijs locis, eos vaporis, quem deſcripſimus, effectus edidit, donec creſcente in dies vapore & vlterius diffuſo, ſuis quoque fœtibus Neapolim, Nolam, & Salernum participes fecerit; Lupijs verò vulgò Lecce ciuitate vndecim dierum ſpatio diſſita, ſicuti fermentatio materiæ fortè pluuiarum vbertate, ſiue ventorum ſiccitate impedita fuit, ita tardiorem quoque effectum exhibuit, donec tandem frequenti imbrium pluuiarumque, quæ eodem tempore accidit, illuuie, materia veluti ſuffocata in aliam

Cur differentibus temporibus natæ

prorſus indolem degenerarit, atque adeò Phœnomenis Crucum vltimum finem, qui ad 15. Octobris accidit, impoſuerit. Nos tamen putamus, in multis alijs locis, in quæ cinerum imbres delati fuerunt, multo adhuc tempore, præſertim in ſiccioris conſtitutionis partibus vt in Calabria & Sicilia, ob ignes, ſubterraneos, quibus dicti vapores veluti ex buſto quodam reſtaurantur, durare poſſe, quod forſan breui audiemus.

Crucum geneſis non ſemper miraculoſa.

Quæritur decimoquintò. Vtrum huiuſmodi Crucum Phœnomena verè & propriè inter miracula recenſeri queant? Reſpondeo, illa propriè miracula dici non poſſe; verùm vt hæc luculentiùs exponantur; Dico, ea omnia, quæ præter ordinem communem in rebus conſtitutum quandoque diuinitùs fiunt, miracula dici ſolere. Admiramur enim aliquid, cum effectum videntes cauſam ignoramus; Indè contingit, vt vna & eadem cauſa vni cognita, alteri incognita; hic miretur, alter nulla admiratione moueatur; vti pulchre D. Thomas de Aſtrologo & ruſtico docet, quorum hic Eclipſim videns neſcius cauſæ miratur,

tur, alter illius conſcius minimè; atque hęc miracula dici non poſſunt. Illud itaque ſimpliciter mirum eſt, quod cauſam habet ſimpliciter occultam, quod præſefert miraculi nomen, quodque ex ſe & ſua natura ſit admiratione pleniſſimum, atque hoc pacto miracula dicuntur omnia ea, quæ fiunt præter ordinem naturæ communiter conſtitutum; Quorum quidem miraculorum diuerſi a Diuo Thoma obſeruantur gradus: Primus eſt, cum aliquid fit à DEO, quod omnem naturæ poteſtatem longè ſuperat, vt eſt replicatio corporum, Solis ſtatio aut retroceſsio, Maris diuiſio, qua ſiccis pedibus tranſeuntibus iter prębeatur, cum tali tamen ordine, vt quanto à naturæ poteſtate cenſeatur aliquid remotius, tantò maius diuiniuſque miraculum æſtimandum ſit. Secundum, in miraculis gradum obtinent ea, quibus DEVS aliquid pręſtat, quod tametſi omnem naturæ facultatem ſuperet, per alium tamen rerum ordinem ea præſtet; vt enim quiſpiam viuat, videat, ambulet, id vtique purum naturæ opus eſt; ſed vt poſt mortem quis viuat, vi-

Quid propriè miracula.

Miracula omnem Naturæ vim excedunt

Digitized by Google

deat poſt cęcitatem à natiuitate exortã; poſt claudicationem ambulet, naturali membrorum vſu deſtitutus, hoc enim verò vires naturæ longè ſuperat; cuiuſmodi DEVM ſæpè numero, tum per ſe immediatè, tum mediantibus Sanctis DEI hominibus prę ſtitiſſe plenæ ſunt omnes Sacrę Hiſtoriæ. Tertius gradus eſt, quando DEVS facit, quod conſuetum eſt fieri ope naturæ; ſine vllis tamen naturæ principijs ad talem effectum cooperantibus, vt cum DEVS febrem, quæ naturæ cęteroquin viribus curari poſſet, ſolo voluntatis ſuæ nutu curat, aut cum pluuiam ſine naturæ cooperatione producit. Ex quo luculenter patet, non Angelos, non homines, non naturam, ſed DEVM ſolum propriè miracula facere poſſe. Quod ita oſtendo.

Miraculũ eſt, quando DEVS effectum educit independẽtẽ a cauſis naturalibus.

Quodcunq; ſub ordine, quam DEVS in vniuerſitate rerum ſapienter diſpoſuit, abſolutè & totaliter conſtitutum eſt, id, vt ſupra aut præter ordinem illum operetur, fieri non poteſt: Omne agens creatum, ſiue corporeum, ſiue incorporeum huic ordini à DEO conſtituto

ſubie-

ſubiectum eſt; ergo.Sic enim præter naturam operaretur, quod ſoli Diuinę cõpetit Omnipotentię, quæ vti omnem creatarum rerum poteſtatem longè excedit, ita quoque niſi mediante Diuina virtute, id miracula facerę nequit: Quoniam enim creata ſubſtantia, cuicunque tandem rerum ordini ſubſit, ὑποκείμενον, ſiuę vt ſcholæ loquuntur, ſubiectum in quod agat, quodque & ordinem habeat & ad agens quod ipſum ſubiectum de potentia in actum educat, & ad actum ſimul, in quem reducitur, requirat; patet luculenter eam niſi præiacente ac ſuppoſita materia agere non poſſe; alias enim ex nihilo aliquid produceret;atque adeò ſoli DEO propria miracula patraret, quod vnanimi Theologorum ſententię repugnat: Prætereà, omnis effectus neceſſariò per aliquam generationem atque alterationem produci debet, quæ cum motum localem, quo incorporeæ ſubſtantiæ propriè carent,pręſupponat, illę neceſſariò ad aliquem effectum producendum corporeis indigent inſtrumentis; quæ vti inſitis Naturę viribus connexa ſunt,ita eę quoque,

Solus DEVS miracula facit.

Angeli vt effectum prodigiũ producãt naturalibus reb. indigent.

quæ

quę per ea operantur, non niſi naturales effectus, iuxta immutabiles naturæ leges producunt: Solius itaque DEI eſt immediatè miracula facere; ipſe enim omni ordine ſuperior vniuerſa continet, quin & ab ipſius prouidentia totus hic rerum ordo non immediatè duntaxat emanat, ſed ita inſeparabili nexu eidem coniunctus eſt, vt ſine eo Natura ſubſiſtere non poſſit; vndè cum infinitæ virtutis & poteſtatis ſit, non debemus exiſtimare, eum ad ſpecialem aliquem effectum, neque ad hoc, vt effectus determinato modo & ordine producatur, determinari; ſed ipſe ſolus, prout libuerit, aut neceſsitas rerum, hominumque bonum exegerit, mirabilia facit in cœlo & in terra. Quę omnia fusè proſequitur S. Thomas l.3. contra gentes c. 102.

Naturæ ordo Diuinæ prouidentiæ connectitur.

Ex dictis colligitur primò: Diuinæ prouidentiæ executionem vt plurimum mediantibus cauſis ſecundis fieri, id eſt quandocunque prodigioſi in Natura rerum effectus, in cœlo quidem nouæ cæleſtium phaſmatum geneſes, in inferiori verò Mundo, monſtruoſa in omni genere rerum ſpectacula & ſimilia minacia

DEVS vt plurimum ad prodigia vtitur cauſis ſecundis.

nacia ſigna exoriuntur, illa ſemper ex nexu, quo Diuinę prouidentiæ iunguntur, ad aliquid ſignificandum dirigi. Nam prouidentia duo ſupponit ordinationem ſcilicet, & ordinis executionem, quarum illa virtutem cognoſcitiuam, hæc operationem reſpicit; cum autem DEO infinita ad ordinandum ſapientia, & omnis termini expers ad operandam virtus & potentia inſit; ſequitur neceſſariò eam omnium ordines etiam minimorum diſponere, minima verò ſiue infima quoque per virtutes inferiores, id eſt cauſarum naturalium concurſu, per quas ipſe tanquam vniuerſalis cauſa rerum operatur, exequi. Sunt itaque virtutes rerum naturales verè Diuinæ prouidentiæ executrices; ſi enim abſque illis DEVS omnia in omnibus operaretur, ex conſequenti omnes effectus naturales miracula dici poſsēt, quod dici nec debet nec poteſt, vt D. Thom. cit. loc. c. 69. ſcitè oſtendit. In omnibus itaque ſignis portentoſis, DEVS non ſemper miracula patrare cenſeri debet: v.gr. cum, vti eſt in Libro Machabeorũ, exercitus in aëre comparuerunt, aut

Virtutes rerũ naturalium Diuinæ prouidentiæ executrices.

tem-

Prodigia in aere propriè miracula dici non debent, ſed mirabilia.

tempore Conſtantini Magni Crux in aëre apparuit, cum epigraphe; *In hoc ſigno vinces*; ea proprio & ſtricto modo miracula dici non poſſunt, cum vires naturę non excedant; imò DEVS vel per ſe, vel mediantibus Angelis illa ex condenſatione aëris nubiumque nullo negotio efformare valuit. Conſtat autem ex præcedentibus, quod quandocunq; DEVS vel per ſe, vel Angeli in ordine ad effectum aliquem portentoſum producendum naturalium rerum viribus tanquam inſtrumentis vtuntur, illa non miracula, quæ omnem vim creatam ſuperent, ſed mirabilia, quæ inter naturæ limites conſtituuntur, dici poſſe: vti luculenter D. Thom. cit. loc. docet.

Ex his colligitur ſecundò, DEVM ſubindè ſoli Naturæ in mirandis effectibus producendis, vires permittere; ſicuti in portentoſis cęli oſtentis fit; aut cum cometes, aut ingens monſtrum aliquod naſcitur; qui tametſi effectus purè naturales ſint, ita tamen Diuinæ prouidentiæ connectuntur, vt dum eos in cauſis ſuis, & in ordinis Vniuerſi diſpoſitione videt, per ea ſemper aliquid Mundo prę-

ſigni-

ſignificare velit; vti pulchrè in opere De actibus humanis C. de prædictionibus Aſtrologicis Sforzia Cardinalis Pallauicinus docet. Sed hæc in ſequentibus fuſius.

Ex his denique omnibus hucvſque adductis clarè patet, huiuſmodi Crucum Phœnomena, inter miracula ſtrictè ſumpta recenſeri non poſſe, cum eæ Naturæ terminos non excedant, atque id nobis indicio eſt, quod Angelorum opera iuxta propoſitum Naturæ archetypon perpetuò operantium, perfecta ſint, & nullo defectu obnoxia; at huiuſmodi Cruces non eundem ordinem, non figuram, non formam, non quantitatem vllam ſeruant, ſed in figura, colore, quantitate ſummam imperfectionem arguunt, Ergò diceret nonnemo forte nō Angelis ſed Naturæ adſcribenda eſſe. Natura quidem quantum poteſt, ad perfectionem rebus inducendam laborat, ſed vti multis varijſque modis in executione operis impeditur, ita quoque obice poſito, defectu quodam vitiatę vt plurimū videntur, & ex monſtrorum geneſi luce meridiana clarius patet.

Quæ-

Quæritur decimoſextò: Quomodò ex Crucum apparitione, miraculoſus effectus à puro Naturæ effectu dignoſci poſſit? Temeritatis notam non immeritò incurrere videri poſſem, ſi omnia huiuſmodi Crucum Phœnomena, quæ in prima parte adduximus, puræ Naturę operationibus adſcribere attentarem; ſunt enim multa prodigia, quę ſanè adſcribi nequeunt, niſi ſoli Diuinæ potentię, queis magnum in Eccleſia DEI euentum in Orthodoxæ fidei teſtimonium ad confuſionem inimicorũ quandòque oſtendere ſibi complacet; cuiuſmodi fuerunt, quæ Iuliani Apoſtatæ tempore in veſtibus Iudęorum, dum in inſtaurando Templo, ad deſtruendum Chriſti vaticinium, impigrè laborarent, diſiectis iam per terræmotum Templi fundamentis cælitùs demiſſa luce expreſſæ apparuerunt; vel ex hoc capite inter altioris ordinis miracula recenſendę, quod effectus Naturæ legibus ex Diuini vtique diſpenſatione conſilij, contrarios exhibuerint; cum Natura neceſſitatis vinculo adſtricta non in hoc potius quàm in illo; ſed vbicunque ſubie-

ctum

ctum capax & proportionatum inuenerit, ibi vim ſuam exerat, ibi effectum ſuum neceſſariò producat. Talia quoq; fuerunt, quæ ſolis Hebræis in Hiſpania Meſsiæ aduentum per Pſeudoprophetas prædictum, expectantibus, at nullis fidelibus inflicta fuerunt; Hæc itaque qualiſcunque regula eſſe poſſet quod quandocunque in magnis Eccleſiæ controuerſijs & perſecutionibus repentinâ quadam geneſi huiuſmodi phaſmata comparuerũt, illa ad aliquid, vel in bonũ Eccleſiæ ſignificandum, aut in hoſtium confuſionem Diuino nutu accidiſſe credantur, vt per oſtenta diuinitus immiſſa erroris conuincantur; Deindè quando nullo habito appropriati ſubiecti diſcrimine in quibuſcunque rebus, aut in certis tantum hominibus, non in alijs promiſcuè ſpectanda ſe præbuerunt, illa inter miracula ordinis cenſenda, nemo dubitare debet, non quod de nouo ex nihilo producantur, ſed quod Diuina potentia tunc extraordinariò quodam influxu, ad vindictam de ſcelerum, quibus mortale genus ſe contaminare non ceſſat, enormitate ſumendum vtatur;

Quomodo miracula vera à falſis dignoſcẽda

iuxta

iuxta illud: *Armabit creaturas in vltionem & pugnabit pro eo Orbis terrarum contra inſenſatos*; Et quoniam vniuerſa Mundi machina Diuino Archetypo ita connexa eſt, vt impoſsibile ſit, aliquem in Natura rerum inſolitum effectum ſine eius nutu contingere, cui publica rerum humanarum calamitas non adnexa ſit; quæque non dicam in miraculoſa illa ſublimioris ordinis, ſed vel in ipſa naturalium rerum ſerie, ne quis me effectus purè phyſicos à Diuini Numinis prouidentia eximere velle exiſtimet, preluceat Verùm vt hec luculentius pateant, tertiam ratiocinij noſtri partem ordiamur.

PARS TERTIA,

PROGNOSTICA.

CAPVT I.

De prodigijs in genere, eorumque ſignificatione.

POSTQVAM dignitas humani generis per protoplaſti peccatum contaminata decidit, illa vtiq; non ſolùm ab harmonia priſtina plurimum receſſit, ſed & infeſta ſibi & contraria, quæ pridem ad obſequium condita fuerant Mundi & contenta & continentia, per claſſes ſingulas inuenit; proximè quidem in elementis omnibus, ſecundò in mixtis corporibus inanimatis, tertiò in animalibus, ac poſtremò quod omnium grauiſſimum duco, intra propriæ ſtructuræ fines, in ſuimet animi & corporis ſymmetria, quę quidem numeroſio.

ra ſunt, quàm vt recenſeri poſſint, notiora quàm vt debeant. Cum igitur virus illud tabificum ab homine tanquam capite in membra vniuerſitatis cætera dimanauit, meritò ab ijſdem viciſſim odij & inimicitiæ ſemina, flagella, Cruces, omnigenæ calamitatis machinæ iuxta Adraſtiæ legem ineuitabilem retorquentur, elementis cunctis in hominis perniciem conſpirantibus; quin vel ipſa alimenta, tum apertis, tum occultis quãdoque cuniculis adoriuntur, vt quæ vitam dederant prius, temporis orbe iam reuoluto, veluti indicto bello, quod conſtruxerant, rurſus elidant, & exterminent; quorum quidem conſideratione nihilo meliores homines in omnium ſcelerum barathrum, omni DEI abiecto timore ſe præcipitarunt: Et ſane totum humanum genus veluti veterno quodam peccatorum ſopitum vtique periſſet, niſi id Diuina clementia ſubindè per inſolita ſignorum oſtenta, ad cor reuocaret. Quæ quidem pro infinita DEI miſericordia & bonitate, ita temperantur, vt ex ſummis malis, quibus errantem Mundi ſtatum perterret,

Malorum origo ex peccato protoplaſtorum.

DEVS oſtentis peccatores ad pœnitentiã vocat.

ſum-

ſummum bonum educat; dum enim ſignis hiſce preuijs futuras Rerumpublicarum Eccleſiæque calamitates nunciat, peccatores ad pœnitentię opera amplexanda, quibus eas euadant, ſollicitat, iuſtis verò ad eas ſorti animo tolerandas in ampla meritorum premia conuertit. Vnde luculenter patet DEVM huiuſmodi malorum ſignis, mortalibus non niſi ſub hypotheſi comminari, vti Sacræ Hiſtoriæ innumera comprobant exempla; Nam vt rectè S. Gregorius; *Si inquit, bona promiſſa reuocat Omnipotens DEVS, quia ab ijs, quibus promiſerat, malè permutantur; quanto magis minarum effectus retrahit, cum benè conuerſos eos reſpicit, quibus pro admiſſis iniquitatibus pœnas animaduerſionis intimauit.* Vtraque ſanè reuocat, cum oportet; promiſsiones, nè de illis præſumptionis impetu in tranſuerſum agamur; comminationes, ne propter illas omni abiecta fiducia in deſperationis barathrum labamur; & has quidem reuocat ne puniat, illas quodammodo inuitus, ne benefacere deſiſtat; cui cum nihil non pateat, nihil nec quicquam fieri certum eſt, ſed om-

nia,vel tum in hominum bonum, tum ad nominis ſui gloriam ac ſalutem Vniuerſi, vel etiam hoc nomine, quæ apud nos noſtro iudicio planè fortuita cenſeantur, ſæpè & iniuſta, aut à Diuinæ prouidentiæ legibus aliena, tandem ad exactam æqualitatem redigantur. Sunt itaque rara & inſolita huiuſmodi phaſmata in omnibus Mundi ordinibus eluceſcentia veluti hieroglyphica quædam ſymbola ænigmaticis allegoriciſque inuoluta ſignificationibus, quæ Diuina ſapientia in cœlo, terra, elementis, veluti libro quodam deſcripſit & mortalibus legenda propoſuit, vt ſi quando à Diuinorum mandatorum ſemitis receſſerint,intentatis,quas oſtentat minis terreantur, & ad meliorem frugem conuertantur.

Prodigia ſunt veluti hieroglyphica, arcanè rarios euētus ſignificantia.

Vtitur autem DEVS Opt. Max. aliquando naturalium rerum cauſis ad huiuſmodi effectus demonſtrandos, nullo miraculo interueniente vti ſupra dictū eſt, niſi quod illæ ita Diuinæ prouidentię diſpoſitioni à primordijs Mundi connexæ ſint, vt ex ſe & ſua natura infallibilem effectum conſequantur, niſi eius,

qui

qui omnia moderatur in omnibus,imperio vel impediantur, vel vires ſuas liberè exercere permittantur. Per ſigna itaq; huiuſmodi DEVS voluntatem ſuam explicat, vel in bonum, vel in malum pro diſpoſitione mortalium bonum vel malum ijs intentatum acceptantiũ. Addit rei nouitati terrorem & formidinem, qua perculſi protinus,neſcio quid inauſpicatum ex propoſito ipſis oſtento ſibi Mundoque ominentur. Naſcitur exempli gratia quidpiam ex eorum numero, qui præ cæteris aliquid diuinius præſeferunt, crinitum Sidus aut Cometes, cuius vel ad primum conſpectum mortales veluti panico quodam timore perculſi, ex inſito quodam impultricis Naturæ inſtinctu, è veſtigio eius ex magnitudine, forma, figura, motu, colore futurorum euentuum ſignificationes, vel ad ipſam vſque ſuperſtitionem hoc pacto euoluere incipiunt,vt qui gladium iaculum aut tubam refert, bellis ſignificandis oportuniorem exiſtiment;qui Solis ſimilitudinem gerit, magni alicuius Principis ortum, ſi læto fulgore coruſcet: obitum, ſi triſti colore perfuſus

Vaticinia ex Cometæ varia figura & analogia ad res naturales

palleſcat; tragicum funeſtumque finem, ſi ater aut ſanguine tinctus videatur. Atque hoc pacto, continua quadam analogia ad politicum Mundum traducta, ex præacuta eius pyramide ignis dominium, igneum nempe feruorem, & bili generandæ opportunum, qua homines in furores rapti, bella ſitiunt, quæ mox indiuidui comites fames & peſtilentia conſequuntur. Qui verò vberi diffuſione ſub aquea ſubſtantia ſpectantur, hoſce ex analogia quadam elementi aquei ad ſeditiones, rumores, popularium commotionum tumultus, malorum omnium cataclyſmos transferunt; ſi verò ſubfuſci & perturbatæ figuræ ſigna oſtendunt, tunc terræmotus, rerum penuriam, Ciuitatum ſubuerſiones, legumque augurantur mutationes. Si denique dilutioris coloris multiformi radiorum diffuſione effulſerit, ob aëris quandam analogiam ad peſtilentiæ ſtrages morboſque id generis inſolitos, feroces & epidemicos haud incongrue eum applicari poſſe exiſtimant. Quamuis vt verum fatear, illa mille ſuperſtitionibus inuoluta nihil certi promittant

par-

partim ex ignorantia rerum agentium, vt ſtellarum, & quę ſtellis proximę ſunt, ſiue ſubſtantiam ſpectes, ſeu magnitudinem; partim propter particularium concurrentium rationũ multitudinem penè infinitam, inquiſitionis difficultatem, ſenſus denique aut obſeruationis inopiam; Nam ſi intimum materiæ receptricis ſinũ penitius excuſſeris, quàm multiformem illicò in inferiori Mundo ſolius vel loci, vel temporis ratione varietatem deprehendes! quàm obſcuram cauſarum agentium paſſibiliumque inter ſe applicationem! quorum ſanè proportiones vti in humani intellectus captum non cadunt, ita ſolus ille intelligit, qui menſuras primùm, numeros & pondera rebus vniuerſis geometrica lege præfixit, qui & maiorem huius prouidentiæ partem magnis Naturæ inuolucris circumſcripſit: Vndè fit, vt conſiderandarum rerum varietas incertum animum carniſque vmbraculo tectum, hinc indè in contraria ſæpè deflectat, inque ſimplicioris veri ſententia conſiſtere vix patiatur. Patet & hoc in monſtruoſis mulierum partubus, quibus occultũ

Cauſarũ nonnullarum intima actio penetrari non poteſt.

DEI iudicium ſemper funeſtum aliquem in Eccleſia DEI rerumque publicarum adminiſtratione, euentum veluti hieroglyphicis quibuſdam ſimbolis prænotatum demonſtrat. Sic anno Chriſti 696. puer biceps & quadrupes Biſantij natus, ſuis ſymbolis execrandum nefarij Mahumetis ortum vno poſt anno ſecutũ graphicè ſanè, & veluti ἐν τῷ τύπῳ demonſtrauit; id eſt duplici capite, verſipellis animi calliditatem & fraudolentiam; quadruplici crurum pedumque diſcrimine, monſtruoſæ doctrinæ dogmata in quatuor Mundi partes euulgationem. Innumera hoc loco adducere poſſem monſtrorum natorum paradigmata, quæ & Mundum ſtupore, & Hiſtoricorum, tum ſacrorum, tum prophanorum annales tragicis euentibus indè conſecutis repleuerunt. Sed qui curioſius ea euoluere deſiderat, is conſulat Lycoſthenem, Cornelium Gemmam, alioſque innumeros, qui copioſo hanc materiam argumento proſecuti ſunt.

Monſtrũ Mahumetis ortum præſignificans.

Eſt & hoc maxima conſideratione dignum, DEVM ſubindè diuerſa Mundi præuaricantis delicta analogo quodam &

DEVS peccata mortaliũ rebus analogis punit.

& prorſus ſimili prodigiorum genere exprimere, vti per incendia & ſiccitates prodigioſas immodicum inualeſcentis monſtruoſæ luxuriæ æſtum, quo impuni quadam peccandi licentia nulla Diuinarum legum habita ratione homines exardeſcunt; gulæ intemperantiam per locuſtarum muriumque derepente repullulaſcentium infinitam multitudinē, qua omnibus ad vitam ſuſtentandam neceſſarijs rebus conſumptis, Mundum qui exceſſu peccauerat, rerum omnium defectu & inopia culpam luat; & ſic de cęteris, quæ ſagaci Lectori euoluenda relinquo. Quin & hoc quo hęc ſcribo, anno cuncta ſupramemorata prodigia in varijs terræ partibus eueniſſe comperio. Cometa vbique locorum viſus & obſeruatus, multiformes monſtrorum fœtus; Montium incendia, fluminum exſiccationes, nouorumque alibi eruptiones, aquarum calidarum in frigidas mutationes, terræmotus frequentes &c. In Heluetia propè Soliduruni, Montem Iuram ferè medietate ſua pręterlapſo menſe, vti & in Gaſconia alterum, inaudito caſu ſubſediſſe accepimus. In cāpis

Huius ex p ęcedētis anni 1661. in Mundo varia prodigia.

Roma-

Romani territorij maritimis non ita pridem Draconem bipedem nec non alarum remigio caudaque formidabilem occiſum à venatore, quem & halitu virulento intoxicatum Romæ tandem defunctum nouimus. Peruſij quoq; menſe Februarij, hoc eodem anno Baſiliſcum, alis, dentibus, cornuque longo repandoque ex fronte protuberante horrificum ex ouo Galli veteris incubitu natum Patres noſtri Peruſini oculati eius monſtri teſtes ad me perſcribunt. Quæ omnia quamuis inſolitæ Naturæ operationes ſint; Quid tamen D E V S Opt. Max. per illa Mundo ſignificare velit; is forſan, qui hieroglyphica quibus huiuſmodi oſtenta exprimuntur, ſymbola, ritè expenderit, enodaritque coniecturare poterit. Quare hiſce relictis iam propius ad propoſitum nobis argumentum explanandum accedamus.

CAPVT II.

De ſignificatione iſtiuſmodi Crucum, quæ nullo non tempore varijs in locis & Regionibus in veſtimentis hominum apparuerunt.

EX præcedenti ratiocinio aliquis deduceret, euentus rerum humanarum, naturalium cauſarum catenis ita ex Diuinæ prouidentiæ lege contexos eſſe, vt hoc vel illo oſtento poſito, quantum ex parte Naturæ eſt, producatur effectus materiæ viribus ex qua oſtentum coaluit, proportionatus; niſi is ab eo, in cuius poteſtate poſita ſunt omnia, modo quodam nobis incomprehenſo impediatur; qui quidem modus omnem Naturæ vim excedit, vti euenit, quandò cauſarum agentium operationibus frena inijcit; quemadmodum in igne fornacis Babyloniæ aliiſque ſimilibus factum eſſe Sacra memorat Hiſtoria; in alijs verò agentium vires non

DEVS precibus iuſtorum Naturæ operationes ſubinde cohibet.

non adimit, ſed alijs interuenientibus extrinſecis cauſis effectus aut diuertit tantùm, aut omnino deſtruit. Exemplo rem exponam. Cometes vti ex Solis aliorumque Aſtrorum euaporationibus exortus eſt, ita eodem quoque, quo coaluit virulento virium influxu interiorem Mundi Oeconomiam miris modis infeſtat; qui ſi per elementorum *δυσκρασίαν* copioſam bilis copiam in humano temperamento generet, illa in mores transfuſa (Galeno ſiquidem teſte, mores temperamentum ſiuè naturale ſiue accidentibus extrinſecis affectum ſequuntur) in hominibus eos præſtat effectus, qui bilis proprij ſunt; vnde bella, rixas, contentiones, ſeditiones cum magna ſæpè mortalium ſtrage conſequi neceſſe eſt; ſi verò virulento virium effluuio aërem ijs ſordibus, quæ *μιάσματα* Græci vocant, infecerit, mox aër aquæ, & hæc telluri communicatum ſibi virus in alimenta propagant, alimenta ab hominibus introſumpta, paulatim altas fundant in ſanguine radices, ex quibus tandem pullulat illa contagionis lues formidanda ſanè, quàm
peſti-

peſtilentiam dicimus, qua ſerpente magnam ſæpè mortalium portionem conſumptam fuiſſe hiſtoriæ memorant; ſi fides ſit pęnes Authores. Fidem eſto de terręmotibus iudiciũ, qui ſi ob intus latentem putridioris humoris colluuiem per voragines hiatuſque in apertam auram expirauerint, aër deleterijs huiuſmodi qualitatibus tinctus, ſi non ſemper in peſtilentiam, ſaltem in alia morborum aut publicę calamitatis monſtra, peſte fortaſsis non inferiora degenerabit. Eodem prorſus modo & ratione de Crucum Phœnomeno ratiocinandum tibi eſſe ſcias. Eiecerat iam dudum Veſuuius variam terreſtrium glebarum diuerſorumque ſuccorum miſcellam, quã acido mineralium ſpiritu fermentatam Sol feruore æſtuans in vaporem attenuarat; vapor reſolutus in apppropriatam ſibi materiam roris inſtar illapſus Crucum prodigioſarum phaſma exhibuit; De quo tale iudicium formare quis poſſet. Si vapor iſtiuſmodi ex innoxijs ſalium ſpeciebus ſupramemoratis coaluerit, certè tantum abeſt, vt mali quicquam portendat, vt potius aërem

Quomodo & an Crucum geneſis malum, vel bonũ portẽdat.

con-

conceptamque, ſi quæ latuerit, putredinem, pro ea, qua pollent acrimonia, incidant, extergant, purificent, & ad perfectum ſalubritatis ſtatum conducant; Accidit tamen plerumq; vt iſtiuſmodi vapor ex aduſto ſulphure & bitumine Arſenici Mercurijque lethiferis tincto ſpiritibus ortus, vnà cum terreſtribus glebis varia putredine vitiatis, inſigni aërem intemperie inficiant, quæ cum tempore occultis machinis promota, in apertam tandem epidemicā luem erumpat; quam tamen Diuina bonitas pijs fideliū votis ſollicitata non tantùm coercet, ſed etiam vel per vnicum ſalubrioris venti flatum conſumptis pernicioſis, qui in aëre ſtabulabantur halitibus, prorſus perimit deſtruitque, niſi forſan obſtinati humani cordis contumacia iuſtiſsimum DEVM vel inuitum ad frena Naturę laxanda in propriū mortalium exitium inſtigarit. Vtriuſque exempla nobis Hiſtoriæ in prima huius ratiocinij parte adductæ demonſtrant; Exempla boni euẽtus. vti Theodoſio contra Perſas moturo Cruces in veſtibus militum conſpicuæ, infallibili inditio victoriam mox ſecutam pro-

promiſerunt; Iuliano quoq; & Conſtantino Copronymo Eccleſiam crudeli perſecutione infeſtantibus Crucum in veſtibus phaſma, & mortem vtrique, & vnà Eccleſiæ tranquillitatem, atque ingens incrementum portendit. Contrà verò in Germania, ſi vti Trithemius narrat, dictæ Cruces quandocunque conſpiciebantur, epidemicā peſtis luem mox inſecuturam ſignificabant; mirum eſt quod de eodem Trithemio Theatrū vitæ humanæ narrat, eas enim Cruces quæ anno 1515. veſtibus hominum impreſſę comparuerunt primò poſt decennium ſuam energiam exerturas prædixiſſe fertur, nec euentus eum fefellit; anno enim 1525. Religionis nomine ſeditioſi Ruſtici ex ſeipſos & totam Germaniam ingentibus implicuere malis, qui Sacræ teſſerę loco, Crucis figuram ſuis affixam veſtiments gerebant peſtis Quod verò tempore nonnunquā tum in horrida lue Conſtantinopolitana tēpore Conſtantini Copronymi, tum in Germania multis in locis huiuſmodi Cruces in veſtibus, ſtraguliſque lectorum comparuerint, id in peſtiferi vaporis cōſtitutio-
nem

nem aptè conferri poteſt, qui vi ſua ϛαυρομορφωτικῇ ea prorſus ratione, quam ſuprà expoſuimus, prodigioſum effectum eduxit. Solet quoque ſubindè ex fulmine ſimilis effectus Diuina diſpoſitione produci, quemadmodum Anglicæ hiſtoriæ narrant; ſiquidem primo Regni anno, quo Eliſabetha, rediuiua Iezabelis imago, rerum in Anglia potiebatur, dum Proceres publicæ in Eccleſia ſolennitati intereſſent, de repente ingens exorta tempeſtas fulminibus & fumo locum repleuit; quo euaneſcente, mirum dictu, cuncti præſentes veſtes ſuas Crucis typo inſignitus obſtupuere, qui iam dudum ſacroſanctæ Crucis ſignum, non ab Eccleſijs tantùm, ſed ab animis hominum eliminarant; ſecutæ ſunt paulò poſt eæ in Orthodoxos perſecutiones, & tormenta, quæ Theatrum crudelitatis Anglicæ cum ſtupore & admiratione legentium in picturis exhibet; non negarim tamen in his ſimilibuſque, iubente DEO, operam Angelicam interuenire, ſaltem vt plurimum ad cauſarum naturalium applicationem.

Exemplũ mali euẽtus.

Atque adeò apertè pateat, DEVM

Opt.

Opt.Max. ſuam prouidentiam ea de cauſa Naturæ ita arctè connexuiſſe, vt inuiſibiles illius operationes per ea, quę facta ſunt, tanquam in Diuinæ mentis ſpeculo elucefcentia contemplaremur; quod ſi in vllis alijs rebus, tum vel maximè in ſacroſanctæ Crucis ſigno luculenter patet, quod vt ab æterno in ſalutis atque Redemptionis humanæ triumphum deſtinauit ineffabilis DEI ſapientia, ita quoque, ne tanti beneficij immemores id intimis cordis fibris ſemper fixum teneremus, omnibus rebus naturalibus inſculptum eſſe voluit. Si hiſtorias præteritas voluamus, nulli in cœlo prodigij φαινόμενον frequentiùs fuiſſe, Crucis apparitione reperiemus. Hoc ſaxis, quin vel ipſis foſsilibus frequenter à Natura inſculptum cum admiratione cernimus. Conſule vegetabilis Naturæ Oeconomiam; & in nonnullis quidem rudi Naturæ penicillo, in quibuſdam verò, vti in certa cucurbitæ diſſectæ ſpecie, perfecta Naturæ induſtria expreſſum intuebimur. Non deſunt, quæ partim in ipſis folijs floribuſque, partim in fructuũ meditullio id delineatum exhibeant.

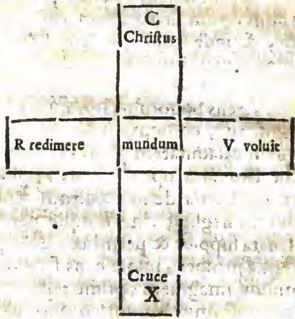
Crucis Phœnomenon in omnibus reb' naturalibus à Natura formatur

Experimentum. Cum ad Albulam in Tyburtino agro relaxandi animi cauſa præterlapſis anno agerem, pluresque lapideas Cruculas in ripam reiectas perfectè efformatas reperirem, arcanum Nature obſtupui, & vt quid intus lateret, contuerer, petroſum corticem rupi, ac inueni tandem gramen quod cruciatum vocant aquis illapſum ſucceſſu temporis petrifica vi fluminis ſaxoſo ſeu potius nitroſo cortice veſtitū coaluiſſe; vt vel ipſum inſenſatum aquæ elementum in Crucis efformationem ad conteſtandam Seruatoris noſtri benignitatem, operam ſuam conferat. Si ſenſitiuæ Naturæ familiam ſcrutemur, innumera Crucis ſignacula in exteriori corporis ſuperficie notata reperiemus animalia, tam ex volucribus, quàm quadrupedibus inſectiſque ſpectabimus; vt interim miraculoſas Crucis apparitiones quæ in ipſa ſaxorum, lignorum, arborumq; apertione ſe diuinitùs obtulerūt, ſileam, quæ vti nullis non hiſtorijs obuia ſunt, ita quoque ijs immorari nolumus. Legat cui libuerit, Iaponiæ, Indiarum, Chiles, hiſtorias de Crucum tum inuentione prorſus prodigioſa, tum de miracu-

lis

Digitized by Google

lis indè conſecutis, & quæ diximus vera eſſe inueniet. Concludo vel ipſo Crucis vocabulo, quam Diuina potentia myſterio Crucis vacare noluit, ſi enim quatuor literas, quibus C R V X formatur in quatuor Crucis cornibus ſcripſeris, hanc ex acroſtycha lectione ſenſum efficies.

Chriſtus Redimere mundum Voluit Cruce.

Sed hæc de Crucis ſpectaculis dicta ſufficiant.

Digitized by Google

CONCLVSIO.

VIdimus, Lector, Crucis prodigioſas apparitiones, cauſam quantũ ingenij noſtri imbecillitas permiſit, explicuimus; ſignificationes, tum harum aliorum tùm oſtentorum innuimus, ex quibus admirabilem Diuinæ prouidentiæ cum rerum naturalium catenis nexum, & indè conſequenter didicimus humanæ viciſsitudinis circulum exactè in Pſalmis 78. & 107. deſcriptum; vbi Iudaica gens bonorum ſatura, DEI cum obliuiſcitur, contemptis prodigijs, in omnem calamitatem protinus ruit; afflicta Diuinam opem rurſus implorat, qua conſecuta denuò cultum Diuini Numinis negligit, iterumque percuſſa & ſanata ſupplex & peruicax à duris pœnitens, à proſperis inſoleſcens, ſęculorum omnium imaginem optimè repręſentat, vt cognoſcamus Mundi corporumque mundialium cyclicam circumuolutionem & oſtentorum ſeriem ad amuſsim conſequi rerum humanarũ πεϱιχυκλωσιν alternis felicitatis aduerſitatiſque ſortibus

Humanæ viciſſitudinis circulus.

bus conſtitutam, quam ſequenti metro ſcitè ſanè & prorſus gemmeo ſtylo Gemma Medicus deſcribit.

Pauperies pacem, dat opes pax, copia luxum
Sed luxus bellum, bellaq; pauperiem.
Fons amor eſt odijs, vitæ mox turba quietis
Stant, quæ deciderint, quæq; ſtetere ruunt.
Et capti capiunt, & qui domuere domantur;
Fit victi ſupplex, qui modò victor erat.
Rege fero fera plebs punitur, plebe Tyranni
Sic fatum alterius verſat in Orbe vices.

A ſignis itaque cœli ne metuamus, iuxta Ludouici Cęſaris filij Caroli Magni cedro dignum pronũciatum; Hic Aquiſgrani cum Cometem ſibi mortem vti credebat, minantem vidiſſet, eumque Aſtrologi ab hac perſuaſione diuertere conati fuiſſent; ille ſolita vſus magnanimitate & prudentia: *Non alium*, inquit *timere debemus præter illum, qui noſtri & huius ſideris Creator eſt; ſed eius clementiam nunquam ſatis laudare poſſumus, qui noſtram inertiam, cum ſimus peccatores & impœnitentes, talibus indicijs dignatur admonere: Quia ergo & me & omnes communi-*

Exemplũ Ludouici Cæſaris filij Caroli Magni.

mnniter hoc oſtentum tangit, omnes pro poſſe & ſapere ad meliora feſtinemus, ne fortè miſericordiam illo prorogante, & noſtra impœnitudine impediente, illa inueniamur indigni. Quocirca protinus ipſe eleemoſynas largas erogauit, miſſarum ſolennia per quoſcunque potuit, celebrari fecit, non tantum ſibi metuens, quantum Eccleſiæ ſibi creditæ proſpiciens; ac mox Carolum filium in Regem coronans ad mortem ſe comparauit, quæ paulò poſt contigit; Ita Sigebertus in Chronico. Quæ cum ita ſint, ſufficiat nobis fructus ex hoc ratiocinio longe vberrimus, vt noſmet noſſe diſcamus aſcenſu mentis in DEVM, vt cum à DEO intentatas per oſtentorum apparitionem minas & ab ea pendentes multiplices humanę viciſſitudinis ſortes perſpexerimus, omni bono caduco malum conſitum, & malo bonum aſſiduò cogitemus. Amemus hæc omnia tanquam oſuri, oderimus tamquam amaturi, læti in triſtibus, in lætis ſucceſſibus anxij, nunquam tamen nec ſpe inani, nec nimio metu, nec vlla cupiditate tranſuerſi ceu ruptis repagulis efferamur; nec verò id aliter fiet, quàm ſi & nos

Parænesis epilogetica.

nos & noſtra omnia Diuino arbitrio ſoli & omnium Oeconomo præſtantiſſimo, DEO abſque vlla ſpe vel perturbatione inſigni, vel futurorum varia ſollicitudine committamus. Da quæſo hanc mentem ò præſtantiſsime Pater, à quo omnis amor, & actio, & poteſtas, omnis præſentis, præteriti atque futuri cognitio: Da adorare ſemper atque optare duntaxat bonum bonitatis tuæ, vt perſiſtentes in amore cognitionis tuæ, nunquam ab iſthoc vitæ genere ſeparemur.

LAVS DEO.

Romæ, Typis Vitalis Maſcardi, 1661.

Superiorum permiſſu.

Ad1 1456527

XXVIII
13
59

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

B